БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 58 (8890)
МАРТЫН 11
СРЕДА
1959 он

Сэн 20 мунгэн.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ,
СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ОЛОНИИТЫН ГУРИМЫЕ САХИЛГАДА АЖАЛШАДАЙ ХАБААДАЛГА ТУХАЙ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Орон дотороо олониитын гурим сахилгада ажалшадай хабаадалга тухай» гэһэн тогтоол гаргаба.

Совет арад ажахын, соёл культурынгаа бүхы һалбаринуудта ехэ амжалтануудые туйлаа. Ажалшадай энхэ тэниглэн байдал жэлһээ жэлдэ улам һайжарна. Хүн зониие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхын тула парти, правительствын, олониитын организацинуудай зүгһөө ехэ хүдэлмэриин ябуулагдаһанай ашаар манай орон дотор гэмтэ хэрэг гаргалга эрид хороһон, социалистическэ хуули ёһо сахилга нилээд һайжарһан байна. Совет эрхэтэдэй тон олонхинь социалистическэ байгуулалтын элдэб һалбаринуудта шэн зоригтойгоор ажалладаг, өөһэдынгөө ниитын уялгада үнэн сэхээр хандадаг, совет хуулинуудые нарин сахидаг, социалистическэ ёһо гуримые хүндэлдэг юм.

Гэхэ зуура зоной дунда бэеэ абажа ябалгын ёһо гуримые сахидаггүй, олоной газарта һогтуугаар ябадаг, хулигаан ябадал, ондоошье муухагүй ааша гаргадаг хүнүүд манай советскэ общество дотор бии байһаар гэжэ энэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Ёһо гурим эбдэгшэдтэ зоной зүгһөө нүлөөлхэ угаа ехэ хүсэн ёһоор һайнаар хэрэглэгдэнэгүй, тиигээд олониитын гурим эбдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэл эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэхэн дутуу дунда ябадал гаргагдана гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ. Зарим хүнүүдэй аягүй ябадал тухайда хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, алба хаагшадай, студентнэрэй, һурагшадай хамтын суглаан дээрэ хаа-яа зүбшэн хэлсэдэг, коллективэй үзэмжэдэ табигдадаггүй байна.

Ажалшадай хүмүүжэл болбосоролой, политическэ эдэбхи үүсхэлэй ургажа, советскэ демократиин саашадаа хүгжэжэ байһан мүнөө үедэ муу муухай, олониитэдэ харша аяг ааша гаргагшадта эсэргүү тэмсэл гансал захиргаанай зургаануудаар бэшэ, харин орон дотороо олониитын гурим сахиха хэрэгтэ ажалшадые, олониитын организацинуудые үргэн олоорнь элсүүлэн хабаадуулха зэргээр гол түлэб ябуулагдаха ёһотой. Энэ талаарнь абажа үзэбэл, милицидэ туһалха заншалтай бригаданууудай, комсомольско штабуудай, һайн дуратанай отрядуудай дүй дүршэл, олониитын гурим сахиха хэрэгтэ ажалшадай эдэбхитэйгээр хабаададаг ондоошье формонууд һайшаалтай байна.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тиимэ һайн дүй дүршэлые согсолон, олониитын гурим сахилгада ажалшадые олоор хабаадуулха зорилгоор предприятинууд, барилганууд, транспорт дээрэ, зургаанууд, совхозууд, колхозууд, һургуулинууд болон домоуправленинүүдтэ ёһо гурим сахиха арадай һайн дуратанай дружинануудые бии болгохо гэһэн ажалшадай олон дурадхалые һайшаан абаба.

Партийна, советскэ органуудай, профсоюзай, комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэдһөө, дружинануудай зарим командирнуудһаа бүридэһэн районно (городской) штабууд олониитын ёһо гурим сахиха арадай һайн дуратанай дружинануудые хүтэлбэрилхэ юм гэжэ энэ тогтоол соо заагдана. Дружинанууд һайн дуранай ёһоор түрүү хүдэлмэришэд, алба хаагшад, колхознигууд, студентнэр, һурагшад болон пенсионернүүдһээ бүридүүлэгдэхэ байна. Һургуулидаа, гэртээ байхадаа, үйлсэдэ, олоной газарнуудаар ябахадаа журам, гурим сахилгын ябадал һурагшадта, студентнэртэ, залуушуулда олгохо хэмжээнүүдые абаха; совет хуули ёһонуудые тэдээндэ тайлбарилха хүдэлмэри эмхидхэхэ зорилго КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет партийна болон советскэ органуудай, профсоюзай, комсомолой организацинуудай урда табиба.

Зондо харша аяг ааша гаргагшадтай тэмсэлээ улам шангадхахын, олониитын гурим бүдүүлигээр эбдэгшэдые хүдэлдэг предприятинь, барилганууд дээрэнь, совхозууд, колхозуудтань сэхэ сүүдлэхэ, хэрэгтэй болоһон ушарта—олониитын зүгһөө гэмнэгшэдые хабаадуулжа дотоодын хэрэгүүдэй эмхи зургаануудые, прокуратурын, юстициин, сүүдэй зургаануудые тус тогтоол уялгална. Эдэ зургаанууд мүн арадай һайн дуратанай дружинануудта бүхы талаар туһалха ёһотой.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет арадай һайн дуратанай дружинанууд тухай саг зуурын дүримэй проект һайшаагаад, нютагайнгаа эрхэ байдал хараада абалсан, тиимэ дүрим баталхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нүүдтэ, Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаба.

СССР-эй 18-һаа доошо бэшэ наһатай эрхэтэд өөһэдынгөө ажаллагаа гү, али ажаһуудаг газарнуудтахи профсоюзай, комсомолой комитедтэ гү, али олониитын ондоошье организацинуудта бариһан мэдүүлгын үндэһөөр, хүдэлдэг коллективэйнгээ суглаанай һайшаалаар арадай һайн дуратанай дружинада абтадаг байха гэжэ арадай һайн дуратанай дружинанууд тухай саг зуурын дүримэй проект соо хараалагдана.

Олониитын гурим сахиха, хулигаан ябадал гаргагшадтай тэмсэхэ, социалистическэ ёһо гурим сахилгын талаар хүн зоной дунда олониитын организацинуудай зүгһөө ябуулагдадаг ойлгуулламжын хүдэлмэридэ хабаадаха гээшэ эдэ дружинануудай гол зорилго болоно.

Арадай дружинанууд бүхы ажал-ябуулгадаа совет хуулиин эрилтэнүүдые хүтэлбэри болгодог, энэ хууляар хамгаалагдадаг байха, өөһэдынгөө хүдэлмэриие ниитын организацинуудтай, захиргаанай зургаануудтай холбоо барисаатайгаар ябуулха ёһотой.

Эрхэтэдэй нэрэ хүндые хамгаалха, олониитын гурим эбдэхэ ябадал болюулхаар хэмжээнүүдые абаха, гурим эбдэгшэдтэ ойлгуулха, һургуулга хэхэ зэргээр нүлөөлхэ уялга дружинынхидта даалгагдана. Дружинынхид өөһэдынгөө уялгые хүдэлмэриһөө сүлөө сагта дүүргэхэ, тусхай үнэмшэлгэтэй, үбсүүндээ зүүхэ тэмдэгтэй байха юм.

Арадай һайн дуратанай дружинануудай байгууламжа, тэдэнэй эрхэ болон уялга, тэрэшэлэн дружинын гэшүүнэй уялга болон эрхэнь саг зуурын дүримэй проектээр тодорхойлогдонхой.

* * *

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа олониитын гурим сахиха хэрэгтэ ажалшадые хабаадуулхада арад ниитын, гүрэн түрын ехэ удхашанартай байһые хараада абажа, энэ хэмжээ-ябуулгын шухала удха тухайда зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри өргөөр ябуулхыень нютагуудтахи партийна, советскэ органуудые даалгаба.

Бүхы хүдэлмэришэд, колхознигууд болон советскэ интеллигенци энэ хэмжээ-ябуулгануудые һайшаан угтаха, эдэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байха гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет батаар найдана.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурядай АССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын табадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиие 1959 оной мартын ...нд Улан-Удэ городто зарлаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй байшан. 1959 оной мартын 10.

Берлинэй ажалшадай тон ехэ митинг болобо

БЕРЛИН, мартын 9. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Берлиндэ ерээд байһантай дашарамдуулагдажа, Германиин Демократическа Республикын ниислэлэй ажалшадай ехэ митинг демократическа Берлинэй эгээн томо зал «Вернер» Зееленбиндер Халле» соо мүнөөдэр болоо.

Арадай ехэ суглаануудай, партийна съезднүүдэй болодог энэ зал соо Берлинэй хоёр хубиһаа олон түмэн хүн ерээ.

Н. С. Хрущев, В. Ульбрихт, О. Гротеволь, Арадай палатын президиумэй түрүүлэгшэ И. Дикман, СЕПГ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд Ф. Эберт, А. Нейман, В. Штоф, А. Нэрден, Б. Лейшнер болон Германиин Нэгэдэмэл социалистическэ партиин бусад хүтэлбэрилэгшэдэй, Демократическа Германиин Национальна фронтын Национальна соведэй түрүүлэгшэ профессор Э. Корренс, демократическа партинуудай хүтэлбэрилэгшэд А. Бах, Г. Лох, Л. Больц, Э. Гольдинбаум болон бусадай зал соо орожо ерэхэдэнь, митингдэ хабаадагшад нэрьемэ удаан альга ташалгаар угтаа, советско-германска хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдан юрөөл табигдаа.

Демократическа Германиин Национальна фронтын Национальна соведэй түрүүлэгшэ Э. Корренс митингые нээгээ. Агууехэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Н. С. Хрущевые Берлинэй, Германиин Демократическа Республикын ажалшад ехэ омогорхолтойгоор амаршална. Энэ айлшалалга хадаа Германиин Демократическа Республикын үнэн сэхэ ханинартай байһыень үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ гэжэ Э. Корренс хэлээ.

Н. С. Хрущевто үгэ үгтэнэ. Трибунын дэргэдэ Н. С. Хрущевой ерэхэдэ, суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар амаршалан, юрөөлнүүдые табиһан байна.

Суглараншадта нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, В. Ульбрихт удаань үгэ хэлээ.

Н. С. Хрущевой, В. Ульбрихтын хэлэһэн үгэнүүдые зал соо һууг-шад ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Нэгэтэ бэшэ альга ташалган, «Ура» хашхаралдаан болоо. СССР ГДР хоёрой хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаанай хүндэлэлдэ, Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай политикын хүндэлэлдэ зорюулагдан, юрөөлнүүд табигдаа.

Митинг дүүрээ. Тэрээндэ хабаадагшад партийна гимн «Интернационалые» ехэ дэбжэлтэтэйгээр дуулаһан байна.

Юунэй түлөө тэмсэнэбибди

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй турша соо хүдөө ажахы ехээр хүгжэн дэбжээ. Мяхан, һүн, тоһон, нооһон болон бусад эдеэ хоол ехээр абтадаг болоо. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие мүнөөнэй шэнэ техникээр зэбсэгжүүлһэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар нимэ амжалта туйлагдаа гээшэ.

664 мянган трактор, тарьяанай 361 мянган комбайн, 571 мянган ашаанай автомобиль болон хүдөө ажахын олон янзын бусад машинанууд 1954—1958 онуудта хүдөө ажахын үйлэдбэридэ үгтэһэн байна. Энэл үе соо мал ажалдахи, тарьян ажалдахи хүндэ хүдэлмэри улам оньһожоруулагдаа.

Манай республикын колхоз, совхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ хүсэ ехэтэ олон трактор, комбайнуудые, бусад машина, зэмсэгүүдые абажа байна. Энээнэй ашаар хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри механизмын хүсөөр хэгдэдэг болонхой. Жэшээнь, хонидой нооһо хайшалалга 100 процент шахуу оньһожоруулагдаа.

Ерэхэ долоон жэл соо хүдөө ажахын үйлэдбэри улам саашадаа механизацилагдаха байна. Энээнһээ хойшо ехэнхидээ дизельнэ тракторнууд, самоходно комбайнууд, навесной машинанууд бүтээн гаргагдаха. 1959—1956 онуудта 1 миллионһоо үлүү трактор, 400 мянга шахуу комбайн болон бусад машинанууд хүдөө ажахыда үгтэхөөр хараалагданхай.

Шэнэ долоон жэл соо хүдөө ажахыда электрын хүсэн ехээр хэрэглэгдэхэ юм. Долоон жэлэй эсэс болотор манай ороной бүхы колхозууд электрификацилагдаха, совхозууд болон РТС-үүд бүри эртэ электрификацилагдаха юм. Колхоз хоорондын барилга үргэн далайсатайгаар ябуулагдаха байна.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭН ГҮТ?

Нобшорһоор дээрээ ортохонь

Хабарай тарилгада хаһа саг соонь һайнаар бэлдэбэл—баян ургаса абтаха.

Гэбэшье Иволгын аймагай зарим колхозууд энэ жэлэй тарилгын бэлэдхэлые хойшо татажа байна.

«Заветы Ильича» колхозые жэшээлэн абаад үзэе. Энэ колхозой правлени үрэһэ хүрэнгэеэ тарилгада бэлэдхэхэ асуудалда һаналаа табяагүй байһаар. Зелёнко болгожо таригдаха 250 центнер овёсой үрэһэн дутана. Гэршүүхэ, наран сэсэг, кукуруза, овощь болон хартаабхын үрэһөөр дутамаг. Гэбэшье дутуугаа хүсэлдүүлхэ хэмжээ абанагүй.

Минеральна үтэгжүүлгэ, хоро химикадуудые мүнөө хүрэтэр асарааагүй. Тарьялан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри зүндөө орхигдошонхой шахуу. Шэбхэ гаргалгада 6 мори тэргэ табигдаһан байха юм. Кукурузын полидо гаргагдаха шэбхын гурбанай нэгэ хубинь лэ дүүргэгдэбэ ха. Хартаабха, овощь тариха газарта бүришье бага гаргагдаа.

Эндэ кукуруза ургуулха оньһожоруулагдаһан хоёр агрегат бии болгогдоһон нэрэтэй аад, үшөө хүдэлжэ эхилээдүй, машина, зэмсэгүүдшье тэдэндэ даалгажа үгтөөдүй. Кукурузашадые агротехникэтэй танилсуулха, түрүү арганууды тэдэндэ шудалуулха оролдолго гаргагданагүй.

Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид хабарай тарилгада хангалтагүйгөөр бэлдэнэ. Техникэ, зэмсэгүүдынь эндэ тэндэ тараагдашанхай. Трактор болон хүдөө ажахын машинанууд горьтой дутагдалтайгаар заһагдаһан байна. Жэшээлэн хэлэхэдэ, сеялкын дискнүүдэй шорой арилгажа ябадаг түхеэрэлгэ, лущильнигуудай дискнүүд хурсадагдаагүй, анзаһануудта ондо ондоо түхэлэй хутаганууд табигдашаһан байгаа. Харин кукуруза таридаг «СКГ-6» маркын сеялкэнүүд заһагдаадүй.

Иимэ дутагдалнуудые мэдэжэ байбашье, энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд заһабарилгаяа зогсоожорхёод, механизаторнуудаа ондоо ажалда хэрэглэнэ.

Тэрээнһээ гадна кукурузын, наран сэсэгэй, хартаабхынь үрэһэн хүсэд бэлдэгдээдүй байһаар. Хүсэлдүүлхэ арга боломжын байгаашье һаань, колхозой хүтэлбэрилэгшэд зохихо анхарал табинагүй.

Наг шэбхэ хадалан, тарьялан дээрэ гаргаха хүдэлмэри орхигдошонхой. РТС-эйхид хэһэн хүдэлмэриингөө түлөө ехэ хүлһэ абана гээд, тэдэнһээ туһаламжа эрихээ болишоо. Һүүлэй үдэрнүүдтэ наг шэбхэ гаргалгада оройдоол хоёр мори унаа табигдаад, овощь тариха газартаа шэбхэ гаргаха түсэбэй 15 процентнь дүүргэгдээ. Кукуруза ургуулха агрегадынь ажаллажа эхилээдүй.

Сталинай нэрэмжэтэ, «Коминтерн» колхозууд мүн иимэрхүү байдалтай.

Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын инспекци, илангаяа тэрэнэй главна агроном нүхэр Михайлов колхозуудые хабарайнь тарилгада саг дары бэлдүүлхэ хэмжээ абанагүй. Силос болохо кукуруза, ондоошье ургамалнуудые тариха талаар кукурузашадай, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсал-семинар эмхидхэгдэнэгүй. Февральда иимэ семинар хэхэ гэһэн аад, бэлэдхэл муутай байгаад болоогүй. Манай һанахада, кукурузашадай һуралсалые дүтэ дүтэруунь, хэды колхозуудые нэгэдүүлжэ хэбэл, зохистой байна.

Тарьялан, сабшалан дээрэ хабартаа наг шэбхэ гаргажа үрдихэбди гэжэ һанаагаа заһаад байдаг зарим хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табихаар болоо.

В. Гумпылов.

Запчастьнуудаар хэзээ хангагдаха юм?

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэри, тогтоолнуудые Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд халуунаар угтажа, энэ жэлдэ оробо тарьяанай баян ургаса хуряахын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсобо. Тиигэжэ хабарайнгаа тарилгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаха гээд, эдэ үдэрнүүдтэ эршэ хүсэеэ зангидан ажалланад. Тэдэнэр тарилгын эхилтэр 12 трактор заһабарилха ёһотой аад, мүнөө 10-ыень бэлэн болгоод, үшөө 2-ыень заһабарилжа байна. Тэрэшэлэн 11 сеялкын 9-ниинь, юһэн анзаһанай 8-ниинь һайн шанартайгаар заһабарилагдаа.

Колхозой механизаторнууд бүхы машина, техникэеэ мартын 20 болотор гүйсэд заһабарилжа, тарилгада бэлэн болгохо гэһэн социалистическэ уялга абанхай. Илангаяа заһабарилагшад Б. Сандаков, Б. Ванчиков, В. Бадмаев гэгшэд эршэмтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр үдэр бүриингөө даабариие 112—125 процент дүүргэдэг юм.

— Бидэнэр абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэбди. Теэд шухала хэрэгтэй запчастьнууд үгы байжа, заһабариемнай һаатуулна,— гэжэ механик нүхэр Бадмаев мэдүүлнэ.

Үнэхөөрөөшье Сэлэнгын заһабарилгын-техническэ станци энэ жэлдэ запчастьнуудаар ехэ дуталдажа байгаа юм. Теэд энэ байдалыень һайса мэдэжэ байһан республикынмнай Хүдөө ажахын министерство мүнөө болотор ямаршье хэмжээ абаагүй байһаар. Тарилгын эхилтэр оройдоол һара шахуу саг үлөө ха юм. Теэд энэ үе соо бүхы машина, техникэеэ заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн Сэлэнгын РТС болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз запчастьнуудаар хэзээ хангагдаха юм?

П. Ангаров.

Н. С. Хрущевой ГДР-тэ ошоод байһан тухай

ЛЕЙПЦИГ, мартын 7. (ТАСС). Германиин хүдэлмэришэдэй заншалта ниитэ конференци Лейпцигтэ мүнөөдэр болобо. Энэ хадаа Германиин хоёр гүрэнэй ажалшадай ажабайдалда шухала ушар болоно. Бүхы немец арадай һонирхожо байдаг шухала асуудалнуудаар ГДР-эй, Баруун Германиин хүдэлмэришэд, профсоюзуудай эдэбхитэд һанамжануудаа мэдэлсэдэг юм. Германитай эбэй договор баталха асуудалда, энээндэ хамаатай бусад асуудалнуудта конференци гол анхаралаа хандуулна.

Конференциин саг үргэлжын комитедэй уряалаар Н. С. Хрущев конференциин боложо байһан байшанда мүнөөдэр үдын хойно ерээ. Германиин хоёр гүрэнэй хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэдтэй Н. С. Хрущевой уулзалга хани халуунаар үнгэржэ, конференцидэ хабаадагшадта мартагдашагүй ехэ һонирхолтой байгаа. В. Ульбрихт болон О. Гротевольтой хамта Н. С. Хрущевой зал соо орожо ерэхэдэ, нэрьемэ удаан альга ташалга, юрөөл табилга болоо.

Н. С. Хрущев, В. Ульбрихт, О. Гротеволь президиумдэ һууринуудаа эзэлэн һууба. Хүндэтэ айлшадта сэсэгүүд барюулагдаа.

Конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ. Түрүүлэгшын Н. С. Хрущевто үгэ үгэхэдэ зал соо дахяад нэрьемэ альга ташалган болоо. Уласхоорондын байдалай, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй асуудалнуудаар тэрэнэй хэлэһэн удха түгэлдэр үгые сугларагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаһан байна. Н. С. Хрущевой үгэ хэлэжэ байхада, нэгэтэ бэшэ нэрьемэ альга ташалга болоо.

Тэрэшэлэн Вальтер Ульбрихт конференци дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

БЕРЛИН, мартын 8. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев үсэгэлдэр удэшэ Берлиндэ ерээ. Германиин Демократическа Республикын ниислэлэй хүн зон тэрэниие хани халуунаар угтаһан байна. Демократическа Берлин эгээн ехэ һайндэрэйхидэл адляар гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа. Эгээн лэ эрхим ханинараа берлинэйхид иигэжэ угтадаг.

Н. С. Хрущев Франкфуртер-тор шадарай талмай дээрэ ерээ. Замдань нүхэр Н. С. Хрущевые, ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэдые олон түмэн хүн зон халуунаар амаршалаа.

Н. С. Хрущев, Германиин Нэгэдэмэл социалистическэ партиин, ГДР-эй правительствын хүтэлбэрилэгшэд трибуна дээрэ гараа. Тиихэдэнь дахяад нэрьемэ шанга альга ташалган болоо.

СЕПГ-гэй Ехэ Берлиндэхи организациин нэгэдэхи секретарь П. Фернер, Ехэ Берлинэй обербургомистр Ф. Эберт амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Удаань митингдэ хабаадагшадта халуунаар угтагдан, Н. С. Хрущев үгэ хэлэһэн байна.

БЕРЛИН, мартын 8. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикада Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой ерээд байһантай дашарамдуулан, Германиин Нэгэдэмэл социалистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихт, Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ О. Гротеволь Берлин городой ратуша соо ехэ уулзалга хээ.

О. Гротеволь, Н. С. Хрущев уулзалгын үедэ үгэ хэлээ.

Хани халуун оршон байдалда уулзалга үнгэрөө.

БЕРЛИН, мартын 9 (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. А. Зоринтой, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд М. Г. Первухинтай хамта мүнөөдэр Ехэ Берлинэй магистрадта ошоһон байна. Городой ратушын байшангай дэргэдэ ГДР-эй ниислэлэй олон түмэн хүн сугларлаад байгаа. Тэдэнтэй Советскэ правительствые толгойлогшын уулзалга Советскэ Союзай болон ГДР-эй арадуудай хоорондохи хани барисаанай жэл ерэхэ тудам бэхижэжэ байһые, Берлиндэхи байдалые гуримшуулхын тулада эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргадагайнь түлөө совет арадта, тэрэнэй правительствода берлинэйхидэй баясхалан хүргэдэг, талархалтайгаар хандадаг байһые эли тодоор харуулаа.

Ратушын дэргэдэ сугларагшад нэрьемэ альга ташан, Н. С. Хрущевые амаршалаа. Байшан соо орохodонь, Ехэ Берлинэй обер-бургомистр Ф. Эберт, демократическа партинуудай Берлиндэхи организацинуудай түлөөлэгшэд, магистрадай гэшүүд Н. С. Хрущевые угтаа.

Ехэ Берлинэй хүн зоной, депутадуудай городской суглаанай зүгһөө Ф. Эберт Н. С. Хрущевые амаршалаа.

Удаань хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ—«Германиин Демократическа Республикын алтан дэбтэртэ» Н. С. Хрущев иигэжэ бэшээ:

Ехэ Берлинэй—Германиин Демократическа Республикын ниислэлэй магистрадта орохо уряалые би ехэ баяртайгаар хүлеэһэн байнаб.

Эзэмдэлгын гуримай үлэгдэлнүүдһээ Берлинэй хүн зоной сүлөөржэ, городой ажахы болон соёл культурые амгалан ёһоор хүгжөөлгэдэ хүсэ шадалаа бүрин хүсэдөөр зорюулжа шадаха сагынь ойртоо гэжэ этигэжэ байһанаа элиршэлэн мэдүүлнэб.

Социалистическэ байгуулалтада, городойнгоо зоной байдал улам һайжаруулгада, саашанхи хүгжэлтэдөө али бүхы амжалта туйлахыень Ехэ Берлинэй магистрадта хүсэнэб.

Н. Хрущев.

1959 оной мартын 9.

Хани халуунаар угтаһанайнь түлөө тобшо үгэ хэлэхэдээ, Н. С. Хрущев баясхалан хүргэһэн байна.

Удаань Н. С Хрущев ратушын балкон дээрэ гараа. Тиихэдэнь, олон түмэн хүн зон тэрэниие хани халуунаар амаршалжа, юрөөлнүүдые табяа. Совет болон немец арадуудай хани барисаае, аха дүүгэй холбооε бэхижүүлхэ шухала байһан тухай Н. С. Хрущев сугларагшадта хандан үгэ хэлэһэн байна.

Советскэ правительствые толгойлогшын хэлэһэн эдэ үгэнүүдые «Хани барисаан» гэһэн үгэнүүдые гурба дахин дурдажа берлинэйхид харюусаһан байна.

Арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэе!

Аша үрэ, бүтээсэ ехэтэй ажалай түлөө

Машинно-тракторна станцинуудые хубилгажа, трактор болон хүдөө ажахын бусад машинануудые колхозуудта дамжуулан үгэхэ тухай партиин Центральна Комитедэй февралиин Пленумэй тогтоолые манай колхозингууд айхабтар ехэ баяр баясхалантайгаар угтаа һэн.

Тиигээд өөһэдын хүсэтэ техникэтэй болоходоо, тарян ажалайнгаа бригадануудые хубилгажа, тракторно-тарян ажалай бригада болгоо юм.

Элдүүрингээ баян газарые саашадань яажа һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр ашаглахаб, гаргаша багатайгаар ургаса, малай ашаг шэмэ ехээр абахаб гэһэн асуудал гараба. Манай коммунистнууд суглаан дээрээ энэ асуудалые зүбшэн хэлсэжэ, саашадаа бригада, фермэнүүдые ажахын тоосоондо оруулха гэһэн шиидхэбэри абаа һэн.

1958 оной апрель һарада болоһон хамтын суглаан дээрэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Ерофеев энэ асуудалаар дэлгэрэнгы элидхэл хэжэ, ажахын тоосоондо орохо гэһэн дурадхалые колхозингууднай ехээр һайшааһан байгаа.

Ажахын тоосооной удхашанарые һайнаар ойлгоод, колхозингууднай хамтынгаа суглаан дээрэ өөһэдынгөө зүгһөө һанамжа, дурадхалнуудые хэлээ һэн. Бригадануудай түсэбтэ даалгабари зохёоходоо, газарайнь шанар хараада абтаагүй гэжэ хэдэн хүн тон зүб тэмдэглэһэн байгаа. Түсэбтэ даалгабари табихадаа энэ һанамжа хараада абтажа, зохихо хубилалта оруулагдаһан юм.

Тиигээд бригада, фермэнүүднай социалистическэ мүрысөөгөө улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэн, шэнэ ёһоор ажаллажа захалһан байна. 1958 он дүүрэжэ, үнгэрэгшэ жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүдэй гүйсэд гараад байхада, энэ арга алишье талаараа һайн байгаа гэжэ һанагдана. Жэшээ болгон ажахын жэлэй хэдэн дүнгүүдые харая. Хэрбээ 1957 ондо центнер орооһо таряа абахын тулада 2,12 ажалта үдэр гаргашалагдаһан байгаа һаа, 1958 ондо 1,86 ажалта үдэр гаргашалагдаа. Мүн хартаабха абалгада хоёр дахин шахуу бага ажал хэгдээ. Гадна, даалгагдаһан зэр зэмсэгүүдтээ колхозингууд аргагүй гамтайгаар, наринаар хандадаг боложо, гаргаша тон багаар хэгдээ. Гар үзүүрэй зэр зэмсэгүүдые худалдажа абалгада 31983 түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдаһан аад, оройдоол 3810 түхэриг гаргашалагдаа. Тиихэдэ трактор, машинануудые, элдэб барилгануудые бага зэргээр заһабарилгада хараалагдаһан мүнгэнһөө 14219 түхэриг, алба-захиргаанай хэрэгтэ хараалагдаһан мүнгэнһөө 12266 түхэриг гэхэ мэтэшэлэн арьбалагдаба.

Энээн дээрэһээ харахада, ажалта үдэр гаргашалалгадаа, зэр зэмсэгүүдтээ наринаар, эзэн ёһоор хандаха, юумэ бүхэнние арьбалха, хэмгадаха хэрэгтэй гэжэ олонхи колхозингууднай, бригадирнууднай һайнаар ойлгоһон байна.

Шэнэ аргаар ажаллахада юрэнхыдөө һайн үрэ дүнгэй туйлагдабашье, үшөөл олохон дутагдалнууд бии байһаар. Малһаа ашаг шэмэ абахадаа үшөөл ехэ хүсэн гаргагдана, һү, мяха, нооһоной өөрынь үнэ ехэ байһан зандаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоздо абтаһан центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 145 түхэриг, центнер мяхан—763 түхэриг, центнер нооһоной—3579 түхэригтэ хүрөө. Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, хэһэн ажалайнь түлөө колхозингуудта түлөөһэ ехээр үгтэнэ, тиихэ зуураа хүн бүхэн дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэнэгүй. Гадна түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө дан багсаамжагүй ехэ ажалай нэмэлтэ түлбэри үгтэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай гол түлөөһэнэй 10 процент шахуунь нэмэлтэ түлбэри болгогдон үгтэһэн байха юм.

Тиихэдэ мал ажал дээрэмнай оньһон арга хэрэглэгдэнэгүй шахуу. Хамаг хүдэлмэри гараар хэгдэжэ байхадаа, ажалай бүтээсэ бага, малай ашаг шэмын өөрынь үнэ сэн ехэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй хүдэлмэриин түлөө мүнгэ болон орооһо таряа хубаахадаа колхозой правлени бригада, фермэнүүдтэ үгтэһэн түсэбтэ даалгабарине, продукцида гаргашалагдаһан ажалые хараада абаһан байгаа. Тиигэхэлээр бригада, фермэнүүдтэ ажалай түлөөһэн ондо ондоо байба. Хоёрдохи бригада түсэбһөө гадуур 7,5 процентээр олон ажалта үдэр гаргашалжа, ажалта үдэр бүхэндөө 3 түхэриг 70 мүнгэ, 4-дэхи бригада 3 түхэриг 80 мүнгэ абаа. Харин түсэбһөө үлүү ажалта үдэр гаргашалаагүй нэгэдэхи, гурбадахи бригаданууд ажалта үдэртөө 4—4 түхэриг абаа.

Ажахын тоосооной удхашанарые һайнаар ойлгожо, колхозингуудай, бригадирнуудай, фермые даагшанарай бүхы юумэндээ эзэн ёһоор, гамтайгаар хандаһан газарта, үлүү ажал хэнгүй, ажалта үдэр түсэбһөө гадуур гаргашалангүй байһан газарта һайн үрэ дүн туйлагдана, алмалта, арьбалалта хэгдэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, нүхэр А. Ф. Бельский бригадиртай гурбадахи тракторно-тарян ажалаймнай бригадынхид түсэбөөр хараалагдаһанһаа үсөөн ажалта үдэр гаргашалха зуураа, полинуудайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 11,5 центнер ургаса хуряагаа. Харин тиихэдэ хоёрдохи тракторно-тарян ажалай бригадынхид түсэбһөө гадуур 7,5 процент ехэ ажалта, үдэр гаргашалбашье, гектар бүриһөө дунда зэргын лэ центнер ургаса хуряаһан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ хүдэлмэриин дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, хамтынгаа суглаан дээрэ колхозингууд хэдэ хэдэн һанамжа, дурадхалнуудые оруулаа.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа түүхэтэ XXI съездын шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоһон колхозингууднай 1959 онние ехэ амжалтын жэл болгохо гэжэ эрид шиидэнхэй. Энэ жэлдэ бидэнэр гектар бүриһөө 12 центнерһээ бага бэшэ орооһо тарянай ургаса хуряаха, үнеэн бүриһөө 1750 литр һү һааха, мяха абалгаяа 2 дахин шахуугаар дээшэлүүлхэ зорилготойгоор ажаллажа байнабди.

В. Тумпуров,
Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой партийна эхин организациин секретарь.

Эдэбхи үүсхэлыень дэмжэхэ

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд манай ороной коммунизмда орохо асари ехэ түсэб хараалаа. Энэ түсэбые бэелүүлхэдэ хүдэлмэришэд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байһаниинь элитэ.

Улан-Удын паровозно депогой партийна комитет ажалшадай дунда ябуулха хүдэлмэридөө онсо анхарал хандуулна. Үйлэдбэриин шухала, харюусалгатай участогуудаар коммунистнууд болон ажал хүдэлмэри һайса мэдэхэ хүнүүд хубаарилан табигдажа, ажал хүдэлмэриингөө эрилые шангадхаһанай ашаар һайн амжалта туйлана. Депогойхид үнгэрһэн 1958 ондо ашаа шэрэхэ гүрэнэй түсэбөө 113,1 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 2 миллионһоо дээшэ олзо доход оруулаа. Мүн 1 миллион 665 мянган түхэригэй түлишэ болон түрхидэг материал алмаа, ашаа зөөлгын өөрынь үные 4,4 процентээр химдаруулаа. Тиин паровозуудые угааха, аршаха болон заһабарилха хэрэгтэ түрүү арга хэрэглэһэнэй ашаар 200 мянганһаа дээшэ түхэриг мүнгэн алмалта хэгдээ. Үнгэрһэн жэлдэ үйлэдбэридөө уралан нарижуулгын 132 дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдэжэ, 265 мянган түхэриг мүнгэн алмагдаха болоо. Депогой коллектив ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, хамта дээрээ 3 миллионһоо дээшэ түхэригэй олзо оруулаа. Токарь нүхэр Сайбонов, слесарь-арматурщик нүхэр Юрченко, паровозой ахалагша машинистнууд нүхэд Ловушкин, Сурмилов гэгшэд бусадта ажал хүдэлмэриин һайн жэшээ харуулна. Эндэ ажалай журам хазагайруулдаг, үйлэдбэридэ голодоһо гаргадаг хүнүүд үгы болонхой.

Депогой партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Астраханцев хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ талаар нилээд хүдэлмэри хэнэ. Мүнөө дүй дүршэл ехэтэй машинистнууд залуу хүдэлмэришэдые, илангаяа кочегарнуудые өөһэдынгөө мэргэжэлдэ һургана. Энэ талаар паровозой ахалагша машинист нүхэр Сурмилов һайн жэшээ харуулна. Хэн нэгэн хүдэлмэришэнэй ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандажа, тэрэнэй жаяг заршам хазагайруулаа һаань, тэрэ дары хэмжээ абадаг юм.

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын хараалһан долоон жэлэй эхин болохо 1959 оной гүрэнэй даабарииe саг болзорһоонь урид бэелүүлхээр оролдожо, депогой партийна комитет хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй, политическэ ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа захалаа.

А. Новоселов,
КПСС-эй Улан-Удын горкомой эмхидхэлэй таһагые даагшын орлогшо.

Улан-Удын судно бүтээлгэ-заһабарилгын заводой түрүү хүдэлмэришэн нүхэр В. Павловай хүтэлбэридэг судна хабсаргагшадай бригадынхид коммунистическэ ажалай мүрысөөндэ оролсон, эдэ үдэрнүүдтэ халаанайнгаа даалгабарине ходоодоо 200—230 процент хүрэтэрэ, эрхим шанартайгаар дүүргэнэ.
Зураг дээрэ: нүхэр Павловай бригадынхид. **Д. Балдановай фото.**

Хүдэр гартан

Хүсэтэ техникээр зэбсэгжүүлэгдэһэн «Коммунизм» колхозой комсомол-залуушуул Чесана голоо хаажа, 700—800 гектар сабшалан, бэлшээри уһалха гэжэ шиидээд, бэщэндээ хандаба. Энэ үүсхэлыень колхозой правлени, партийна организаци һайшаажа, 10 хүнһөө бүридэһэн бригада (бригадирынь Александр Табхаев) эмхидхэбэ.

Энэ бригадада трактор болон автомашина даалгажа үгтөө. Тиин эдэнэр шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ Чесана гол дээрээ хаалта барижа эхилбэ. Хаалтын хүдэлмэриин хүндэшье һаа, комсомол-залуушуул шэн зоригтойгоор, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа ороо һэн.

Хаалта дээрэ дайшалхы хуудаһан, молни гаргагдажа, залуу барилгашадые урмашуулдаг, ажалдаа халирхайгаар хандадаг зарьмашуулые хурсаар шүүмжэлдэг. Партийна организациин зүгһөө һайн бэлэдхэлтэй хүн ерэжэ, партиин ЦК-гэй декабриин Пленум, мүн XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн элидхэлээр һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

Колхозой комсомол-залуушуул энэ гол дээрэ һара тухай ажаллажа байна. Хаалтын баригдаха участогта 200 кубометр газар малтагдаад, 190 кубометр шулуун бэлэдхэгдээ. Тиихэдэ Гүбэй гэжэ газарһаа 70 кубометр хайр шулуун асарагдаа, 20 кубометр түлеэн ойдо бэлэдхэгдээд, мүн лэ асарагдаба.

Барилгашадай бариха хаалтын утань 35 метр, үргэниинь 2 метр, үндэрынь 3—4 метр байхаар хараалагдана. Уһаяа гаргажа, хаажа байха 1—1 метр хэмжүүртэй гурбан үүдэн хэгдэхэ юм. Тиихэдэ голой хоёр эрьедэ тусгаар түхеэрэгдэһэн талмайнууд баригдаха болоно.

Хаалтын хүдэлмэридэ комсомол залуушуул Гарма Доржиев, Ким Кондранов, Аюша Сультимов, Антон Манзаров болон бусад бүтээсэ ехэтэйгээр, шударгы зоримгойгоор ажаллажа, үдэрэйнгөө нормые 150—200 процент дүүргэнэ.

Хэжэнгэ. **Д. Доржиев.**

ДОЛООН ЖЭЛЭИ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Уран дархан

Һаяхан баригдажа байһан хоёр дабхар шэнэ гэр. Энэ гэрэй доодо дабхартань ороходо, дабирхайн хоншуухан үнэр анхилжа, ямар нэгэн ой тужын модон соо байһандал үзэгдэнэ. Гэр баригшадай олонхидынь комсомолшууд болон залуушуул аад, хэһэн ажалынь абьяастай түргэнөөр, бэлээршье бүтэнэ хэбэртэй. Яахадааб гэхэдэ, хүн залуу ябахадаа ямаршье хүндэ юумые үргэхэдөө үргөөб гэжэ һанадаггүй ха юм даа. Тиимэһээ эдэнэр гэрэй ханын модо гарайнгаа үзүүрээр шэрбэн һагад өөдэнь үргэжэ дээрэ гаргаад, булан, табсангуудыень аятайханаар, түргөөр сабшажа, хюрөөдэжэ модоёо хононо. Эдэнэрэй уран бэрхэ гарнуудыень харахада урматай гээшэнь!

— Маанадые иимэ хүндэтэй, харюусалгатай ажалда нүхэр Тимофей Перфильевич һургаһан юм. Мүнөө «багшамнай» гар үзүүрэй хүдэлмэридэ ажаллажа байнхай,—гэжэ тэдэнэрэй нэгэниинь харюусана.

Бууралтажа ябаһан толгойтой Тимофей Перфильевич «Бурстрой» трестын барилгашадай дунда хүндэтэй, ажалша бэрхэ, уран дархан гэжэ тоологдодог. Тиимэһээ барилга дээрэ ажаллахаар ерэһэн залуушуулые өөрынгөө баян дүй дүршэлдэ һургахын хойноһоо шармайн оролдодог хүн байха.

Нүхэр Юргинэй һургаһан шабинарые хөөрүү хүнэй үгөөр хэлэхэ болоо һаа, тоо томшоггүй олон гэхээр. Эдэнэрынь бултадаа трестын барилга дээрэ ажаллаха зуураа, үндэр бүтээсэтэ, уран дарханай алдар сууда хүртэдэг заншалтай. Жэшээнь, мүнөө баригдажа байгаа 32, 24 байратай гэрнүүдэй барилга дээрэ ажаллажа байгшадай дунда залуу модошо дархад Анатолий Родионов, Виктор Намжилон, Анатолий Васильев, Михаил Жамсаранов болон бусад үбгэн багшынгаа дүй дүршэлые шадамар бэрхээр шудалан абаһанайнгаа ашаар уран гартан боложо шадаа. Эдэнэр үдэр, һара бүриингөө даабаринуудые үлүүлэн шанар һайнтайгаар дүүргэжэ, залуу барилгашадтаа ажалай жэшээ, баатаршалга харуулна.

— Тимофей Перфильевич, сонхынгоо холоодо һуулгажа ядашообди. Ошожо туһалыт,—гэжэ хүйтэн жабарта хүри улаан болошоһон шарайтай хүбүүн үбгэнэй дархалжа байһан гэртэ орохотойгоо сасуу уриба.

—Байза, тэндэ хэд бэлэй?—гэжэ үбгэн асуухатайгаа сасуу, «аа-а һанажархибаб. Үтэлжэ таанадаашье хүсэд танихаяа болижо ябагдана ха» гэжэ гэмэрһээр газааша гарана.

Эдэнэрэй барилга дээрэ хүрэжэ ерэхэдэнь, тэрэнэй һургаһан Анатолий Михаил хоёрынь сонхын холоодо буруу һуулгажархинхай, тэрэнээ эндэ тэндэһээнь сабшажа, тайража хэрэгынь болюулжархиһан байба.

— Ай халаг даа, тээ тугаарай ерэхэеэ яагаа гээшэбтэ, энэтнай 24 байрын гэрэй холоодо ха юм. Барилга дээрэһээ, тэрэнээ ошожо асарха болоол даа,—гэжэ үбгэжөөл хэлээд, нүгөөдүүлэйнь хэжэ байһан ажалые хаража байгаа һэн.

Нүхэр Юргин манай республикада барилгашадай тусхай предприятиин бии болоһоо хойшо таһалгаряагүй барилгашанаар ажаллажа ябана. «Би һая хори гаража ябахадаа барилгашан болохоор бэеэ зэһэжэ, 1920 ондо барилгашадай союзда ерэжэ хүдэлдэг болоо һэм. Тиихэдэ дүй дүршэлшье гэжэ даа, һүхэеэл арай эшэлхэ хүн ябаа бэлэйб» гээд нүхэр Юргин ажалда ороһон түрүүшынгээ жэлнүүдые һанан һанан хөөрэнэ. Мүнөө тэрэ жараяа шахажа ябабашье һаа, олоной хэрэгэй түлөө оролдодог, эдэбхитэй хүдэлмэришэдэй нэгэндэ тоологдодог юм.

— Тимофей Перфильевич, амаралтада гарахаар болоо бэшэ гүт?—гэһэн асуудалда:

— Болохомнишье болоо. Ажалайнгаа талаар үни хадаа хүсөө. Наһамни хэдэн һараар дуталдана. Үбгэ наһан болоходоо гэртээ һууха хүн ааб заб, теэд мүнөө иимэ гоё сагта гэртээ миин һуухаар бэшэл! Шадаха зэргээрээ залуушуулда өөрынгөө дүй дүршэл заажа, харуулжа үгэнэб. Харин амаралтада гараад, яажа һууха хүн аа биб?—гэбэ.

Мүнөө нүхэр Юргин трестын гэр барилгашадай һаадгүйгөөр ажалаа хэхын тулада, тэдэнэрэйнгээ һүхэ, хүрзэ, хайлаа, хюрөө гэхэ мэтэнүүдтэ эшэ дархална, хурсадхажа үгэнэ. Тимофей Перфильевич энэшье хүдэлмэридэ ажаллахадаа үдэр бүриингөө даабарие үлүүлэн, шанар һайнтайгаар дүүргэнэ. Тэрэ шэлэн энэ нарин хүдэлмэриингөө дүй дүршэлдэ залуу дархан Анатолий Васильевые һургажа байнхай.

Игэжэ Тимофей Перфильевич Юргин үбгэн болобошье һаа, өөрынгөө шадабари мэргэжэлдэ залуушуулые һургажа коммунизмын барилгада өөрынгөө хубитые оруулалсана.

Б. Цыремпилов.

Шухала зорилго шиидхэхэдээ ехээр тэбдэжэ болохогүй

КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин болон удаадахи Пленумүүдээр, партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдоһон программые—хүдөө ажахыгаа эрид ехээр хүгжөөхэ программые бэелүүлэн, хүдөө тосхоной ажалшад гайхамшаг амжалтануудые туйлаа. Колхозууд, совхозууднай орооһо таряа, техническэ ургамалнуудые, мяха, һү, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые абалгаяа нилээд нэмээһэн байна. Колхозуудай ниитын ажахы хүсэн түгэлдэрөөр хүгжэжэ, колхозингуудай энхэ тэнигэн байдалые улам һайжаруулха шиидхэхы дүхэм нүхэсэл болоо.

Колхозуудай ниитын ажахын хүгжэһэнэй зэргээр колхозингуудай өөһэдынь ажахы удаа дараалан удхашанараа гээжэ байнхай. Ажахын талаараа ехээр бэхижэһэн колхозууд бүри мүнөө хартаабха, овощь болон һүөөршье колхозингуудай хубиин эрилтые хамтын ажахыһаа хангадаг болоо.

Курска областиин Калиновка тосхондохи колхозой дүй дүршэл энэ талаар угаа ехэ удхашанартай. Энээн тушаа 1958 ондо Белоруссиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ соо, КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленум дээрэ хэһэн элидхэл соонь дурдагдаһан байха. Калиновка тосхоной колхозингууд ниитын ажахын, тусхайлан хэлэбэл мал ажалай, хурдан түргэн хүгжэлтэ хангажа, өөһэдынгөө үнеэдые колхоздоо һайн дураар худалдаад, харин өөһэдтөө хэрэгтэй һү колхозой фермэһээ абадаг болонхой. Тиигэхын урда тээ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Колхозингуудһаа худалдаагаарнь абтаха малда зорюулжа хоёр рядтай хашаа баригдаһан, үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэгдэһэн юм. Жэшээлэн хэлэбэл: 1953 ондо энэ колхоз оройдоо 120 тонно силостэй байһан аад, 1957 ондо 5200 тонно, 1958 ондо 5400 тонно силос дараа.

Эдэ бүгэдэнь малай ашаг шэмые дары дээшэлүүлхэ, һү ехээр һаажа абадаг болохо арга олгоо. 1957 ондо колхозой фермын һү һаалинь үнеэн бүриин 3929 килограмм болоһон байгаа. Гэхэ зуура колхозингууд өөһэдын үнеэдһээ 1100—1200 килограмм һү һаадаг байба. Харин 1958 ондо колхозингуудһаа худалдажа абаһан үнеэдые һайнаар эдеэлүүлээд, харууһалаад байхада, тэдэнь колхозой үнеэдтэй ана мана һү үгэдэг болоо. Колхоз доторхи үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 3270 килограмм һүн һаагдаа.

Тиигэһэнэй ашаар һү һаажа абалга, гүрэндэ худалдалга эрид ехээр нэмэһэн байна. Жэшээлэн хэлэбэл, 1953 ондо колхозой үнеэн бүриһөө 39 мянган килограмм һү гүрэндэ тушаахадань, колхозингууд өөһэдын мэдэлэй үнеэдһээ 35 мянган килограмм һү тушааһан, тиигэжэ Калиновка тосхонһоо хамта дээрээ 74 мянган килограмм һүн гүрэндэ тушаагдаһан юм. 1957 ондо ниитын мал ажалай хүгжэһэнтэй дашарамдан, колхозһоо 182 мянган килограмм, колхозингуудһаа—22 мянган килограмм һүн тушаагдаа, хамтадаа 204 мянган килограмм һүн гүрэндэ худалдагдаа. Мүнөө колхозингуудай үнеэдые колхоздоо худалдажа абаад байхадань, ямар болооб? 1958 ондо Калиновкын колхоз гүрэндөө 352 мянган килограмм һү худалдаһан юм. Тэрээнһээ гадна колхозингуудта 220 мянган килограмм һүн үгтэһэн байна. Тиимэһээ эндэхи колхозингууд өөһэдын мэдэлэй үнеэдтэй байһанайхиһаа һураггүй ехэ һү абаһан болоно. Колхозой эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ абажа бодобол, һү һаалинь ехээр нэмээ: 1953 ондо 42 центнер, 1957 ондо—281 центнер, 1958 ондо—571 центнер һүн һаагдаа.

Өөһэдын үнеэдые худалдаһандаа калиновкынхидай хангагдаса муудаагүй, нилээд һайжарһан байна. Энэншье ойлгосотой. Колхозингууд (илангаяа эмэгтэй колхозингууд) өөһэдын мэдэлэй үнеэ хараха гэжэ үдэр бүри тухашархаяа болинхой. Хүнүүд мүнөө болбосон һайнаар амарха, һураха, ниитын хэрэгтэ хабаадаха сүлөө сагаар ехэ болоо.

Ниитын хүгжэнги ажахытай, зүбөөр эмхидхэгдэһэн мал ажалтай бусад хэдэн түрүү колхозууд Калиновкын жэшээе һүүлэй үедэ халан абаа. Краснодарай хизаарай Тамаровскиин нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин, Одесскэ областиин Буденнын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд болон бусад өөһэдынгөө үнеэдые һайн дураар колхоздоо худалдаһан байна. Колхозуудынь хамтынгаа һаалиһаа һүөөр, һүн эдеэгээр колхозингуудаа хангана.

Нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленум дээрэ хэһэн элидхэл соогоо колхозуудай байдалдахи энэ шэнэ үзэгдэлнүүдтэ гүнзэгы сэгнэлтэ үгөө һэн гэбэл: «Иимэ зам зүб гээшэ гү? Яашагүй зүб. Бүхы колхозууд ниитынгээ үйлэдбэриин хүгжэһэнэй зэргээр энэл замаар дабшаха байха.

Теэд энэ хүдэлмэрее захиралгын гуримаар бэшэ, дээрэһээ зонхилолгын гуримаар бэшэ, шадамараар ябуулха хэрэгтэй. Ниитын үйлэдбэриин урган хүгжэһэнэй зэргээр, үнеэдээ худалдахадаа хангагдасамнай муудахагүй, харин һайжарха гэжэ мэдэрһэнэй зэргээр колхозингууд өөһэдөө ойлгохо байха».

Хожомшог, Рязанска областьдо Ленинэй орден барюулхадаа хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Н. С. Хрущев игэжэ зааһан байгаа: «Ниитын мал ажалайнь һайнаар хүгжэһэн, колхозингуудта хэрэгтэй һү Калиновка тосхонойхидол адляар ниитын мал ажалһаа хангажа шадахаар лэ колхозуудта иимэ хэмжээ ябуулга бэелүүлжэ болохо гээшэ. Хэрбээ тиимэ бэшэ байтарнь, калиновкынхидые һажаажа эхилээ һаатнай, һайн юумэндэ хүргэхэгүй».

Гол зорилго юуб гэхэдэ, ниитын мал ажалай хурдан түргэн хүгжэлтэ хангаха, тиихэдэнь колхозингууд өөһэдын мэдэлэй үнеэдһээ арсажа, колхозойнгоо фермэдэ худалдаад, хэрэгтэй һүеэ хамтын ажахыһаа абахые ашагтайда тоолохоор оршон байдал бии болгохо шухала.

Гэхэ зуура, партиин иимэ эли тодо заабариин байһаар байтар, һүүлэй үедэ ороной зарим районуудай хүтэлбэрилэгшэд колхозуудай экономическа хүгжэлтые, ниитын мал ажалһаа һүөөр хангаха арга боломжыень хараада абангүй, колхозингуудай үнеэдые захагүй худалдан абалгын замда ороһон байна. Тиихэтэй хамта үнеэдые һайн дураар худалдан абаха гурим эбдэгдэһэн, захиргаалха, баалаха ябадал гаргагдаһан байгаа.

Энээн тухай Краснодарай хизаарһаа, Винницкэ, Хмельницкэ, Харьковска болон бусад хэдэн областьнуудһаа «Правдын» редакцида бэшэгүүд ороно.

Кубанида колхозингуудай үнеэдые захагүй худалдажа абалгаар али тухай дашуурһыень иимэ баримта гэршэлнэ гэбэл: хизаарай организацинууд, һүүлээрнь районуудай организацинууд колхозингуудай үнеэдые худалдан абалга тухай табан хоног бүри «оперативна» тоосоо хүргэхэ гурим тогтооһон байна.

Винницкэ областиин Могилев-Подольско районой колхозник нүхэр Бэйко игэжэ бэшэнэ:

«Манай район дотор колхозингуудай үнеэдые худалдажа абалга захиралтын гуримаар эхилээ. Колхозой гэшүүдэй өөһэдын мэдэлэй үхэртэй байлгань саашадаа хоригдобо» гэжэ нютагай зарим хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ».

Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дьяченко: «Колхозингуудай мэдэлдэ байһан малда 1959 онһоо хойшо бэлшээри үгтэхэеэ болихо байха» гэжэ колхозингуудай суглаан дээрэ мэдүүлһэн тухайдань нэгэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Эдэ мэтын ондоо баримтануудые дурдаһанай хэрэггүй. Иимэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, колхозингуудһаа үнеэдые худалдажа абалгын талаар яарал тэбдэл гаргабал—энэ шухала хэрэгые хүндэгүй болгожо, ниитын мал ажалда хохидол ушаруулжа магад.

Үнеэдые худалдажа абахаа баалалта хэдэг тухай, һайн дураар худалдан абаха гуримай эбдэгдэ... тухай, колхозингуудай эрилт... ниитын ажахыһаа һүөөр ханга... үшөөл шадахагүй байһан колхоз... гэшүүдэйнгээ үнеэдые захагүй ... далдажа абалгын замда ороно... һэн дохёо мэдээнүүд нютагууд... зарим партийна организацину... ородог байгаа гэжэ хэлэхэ хэ... тэй.

Гэхэ зуура тиимэ мэдээнүү... зарим газарта хэрэгсээдэггүй, ... мэтын баримтануудые элидэ г... хагүй гэжэ һэдэдэг ушарнууд ... дэнэ. КПСС-эй Краснодарска ... комой бюро хэдэ хэдэн гомо... мэдээнүүдэй ороһоной һүүлээр, ... Лабинска райондо колхозингу... үнеэ худалдан абаха гуримые... дүүлигээр эбдэһэн баримта... тухай шиидхэбэри 1959 оной ... ралиин 16-да гаргаһан байна. ... гэбэшье крайкомой бюро өөры... тэрэ шиидхэбэрииe нютагай ... лэлдэ тунхаглаагүй, гараһан ... дуунуудые түргөөр заһан зай... хын тула тэдээн тухай колхо... гуудта сэхэ хэлэхые шухалада... доодүй байгаа.

Партийна организацинууд ... баримтаһаа зохихо тобшолол ... ёһотой. Экономическа шухала ... нүхэсэл хангаагүй аад, колхоз... гуудай үнеэдые захагүй худа... жа абалгын замда ороһон, баа... та хэһэн хүтэлбэрилэгшэдэй яб... гые тон таарахагүй, хоротойдо... ложо буруушааха хэрэгтэй. ... шухала зорилго шиидхэхэдээ ... тэбдэл гаргадаг буруу ябада... тэмсэхэ шухала.

(1959 оной мартын 5-ны «Правдада» толилогдоһон статьяһаа)

Гарза, хоролтогүйгөөр малай үбэлжэлгые үнгэргэе!

☆ ☆ ☆

Хаба шадалаа мэдүүлэн ажаллана

...эн Хүнтэйдэ үбэлэй хүйтэнэй үшөөл буураагүй, һүүлшынгээ шадал туршаха гэһэндэл үдэ... лдөөнщинь жабарлан, хүнэй ха... юур хайраад абана. Харин ...төө газаа игаабари болоҗо, мал уһалха, бэлшээхэдэ таа... зохид болонхой.

...э үдэрнүүдтэ аймагай колхо... ...ай малшад түл олоор абажа ...на. Хэнэйшье мэдэхээр хабар ...ээ үхэр малай эдихэ үбһэ, тэ... хомор болодог. Тиимэһээ тэ... ...ие бүхы арга хургынь бэдэр... ...ээ хэзээнэйхиһээ оролдосо... һайнаар харууһалаагүй һаа ту..., муудажа магад бшуу.

...тэйн үндэр талын баруун хор... ...о оршодог Баргажан соогоо ...он колхозуудай нэгэн Стали... нэрэмжэтэ артелиинхид хони... тобир тарганаар ондо оруулжа, ... абтаһан түлнүүдээ нэгэшье ...а хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ ...олгохын түлөө үдэр һүнигүй ...энэ.

...сэбтэ долоон жэлэй түрүүшын ...э артелиинхид хамта 4000 ...а абажа, бүрин бүтэнөөр ...үлхэ зорилго урдаа табинхай. ...хид абаһан уялгаяа мүнөө муу ...эр дүүргэжэ байна. Үнгэрэгшэ ...р колхозой хонишод сэхэхэн ...долго гаргажа, бүхы эхэ хони... ...һа сагтань искусственна ар... үрэжүүлһэниинь мүнөө болохо... ...йн үрэ дүн харуулаа. Эндэ ян... һараһаа хонид олоор түрэжэ ...аа юм.

...хозой центрһээ 4—5 модо ту... ...орогол гэжэ газарта эхэ хони... ...оер отара зэргэлээд шахуу ...анхай. Эндэхи артелиин суута ...он Санжи Ринчиновагай даа... ...һан отарада хамта 800 гаран ...нид тоологдоно. Тус отарын ...од нүхэд С. Ринчинова, Д. ...анова, Г. Эрдынеева гэгшэд ...ойнгоо түрэхэдэ үдэр һүнигүй ...ээр манажа, сүүдхэдээ за... ...даа 40—50 хурьга абана. Наирай хурьгатай хонидой байха зохид һайн байра, таһалга бэлдэгдэжэ, үбһэ, тэжээл хүсэд хүрэхөөр зөөгдэжэ абтаһан байгаа. Отарада жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө 450 гаран хурьгад абтаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Иигээд мартын арбаад болотор үшөө 400 шахуу хонин хурьгалхаар хүлеэгдэнэ.

Мүн хонишон Дулма Базаровагай отарада баһал хонид олоороо хурьгалжа байнхай. Энэ отарын хонишод нүхэд В. Бадмаева, Х. Догданова, С. Занаева, И. Маладхаева, Х. Маладхаева гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга абаад, хамтадаа 490 гаран хурьгатай болонхой. Эдэ хурьгадынь гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Тэдэнэр март һарын тэн болотор 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, өөһэдынгөө социалистическэ уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ.

Артелиин хонишод хурьгалһан хонидойнгоо харууһа, тэжээлые һайнаар эмхидхэжэ, һая түрэһэн хонидтоо һайхан үбһэ, зелёнко, силос, мүн орооһо тариянай зүйл эдюулээд байхадань, тэдэнэй хүсэ шадалынь һайн, хурьгадаашье садхаасатай байна. Эндэхи отарануудта шэмэтэ бүдүүн тэжээл яһала бии. Колхозой отарануудта хамта дээрээ 2000 гаран хурьган абтанхай. Байгша оной эсэстэ артелиин хонидой тоо толгой бүхыдөө 14 мянган болохо юм.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон малшад хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулаад, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ, мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө 3, 2 килограмм нооһо хайшалхагү, али хамта 340 центнер нооһо абажа, гүрэндөө тушааха, худалдаха зорилготой. Эндэхи хонишод хүсэл зорилгоёо заабол бэелүүлжэ, һанаһандаа хүрэхэ, һарбайһанаа абаха байһаниинь лабтай.

О. Раднаев, манай корр.

Хонидоо хотондо хонуулдаг болоҗо байна

...унада «Коммунизм» гэжэ хү... колхоз бии юм. Олзо доходойнь ...эд ехэ хуби хонин ажалһаа аб... ...: Эрхимээр ажалладаг хони... ...ье эндэ олон. Бултанайнь дун... ... хонишон Цыренжапов ...аранхай. Нүхэр Цыренжапов ...таяа хамта колхозой хонин ...е 27 жэлдэ харууһалжа бай... ...58 ондо хонин бүриһөө 4 ки... ...м 200 грамм нооһо хайшал... ...00-гаад шэлээнэй эрье тарга... ...жа, гүрэндэ тушаалсаһан юм. ...элдэ 400 шахуу түлгэ даажа ...ь тобир тарганаар ондо оруул... ...ула оролдолго гарган ажал... ...байнхай. Үнинэй энэ хонишон ...эриин газарые оножо олодог, ...хүндыдэ, ямар нугада хэдыдэ ...оо адуулхада һайн бэ гэжэ ал... ... мэдэдэг, хэнзэ ногоондо, та... ... узуурта адуулжа, хонидоо таргалуулдаг болонхой. Тэрэнэй дүй дүршэл тухай хэлэхэ болоо һаа, горьтой саг хэрэгтэй. Зүгөөр Цыренжаповай хонидоо хотондо хонуулдаг арга методынь ехэтэ һайшаамаар. Намартаа хожом болотор—түрүүшын хүйтэнэй унатар — хонидоо задагай хорёо соо хонуулжа, хүйтэн һалхинда дадхаадаг юм. Хотондо байлгаһан хонидынь үһэ зүһэ сэбэртэй, халтад гэһэн хүйтэндэ даараҗа байдаггүй, нооһо ехэтэй, тобир тарган байдаг.

Хонишон нүхэр Цыренжапов түрэл партиингаа XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, харууһалдаг хонидоо гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулхаб, толгой бүриһөөнь 5 килограмм нооһо абахаб гэжэ найдамтайгаар мэдүүлнэ.

Д. Н. Чимитов.

Зоригтой хонишон хүбүүн

«Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа» гэжэ арад зоной хэлсэдэг тон зүйтэй гэээшэ ха. Мунхэжаб Ешиев бүри багаһаа хойшо эхэ эсэгээ дахаад, үхэр мал адуулалсадаг, харюулалсадаг болоҗо, ажал хүдэлмэриин эхи заха табиһан юм. Энэ хүбүүнэй нэгэ хараһан юумэеэ алдадаггүй, һүбэлгэн ойлгосотой байһан хадань «угаа ошоторoo ажалша, малша, бэрхэхэн хүн болохоёо ядахагүй» гэлсэгшэ һэн.

Нээрээшье Мунхэжаб 4—5-дахи класста һуража байхадаа амаралтынгаа үедэ эжы баабайдаа туһалдаг, зун, намар үбһэ, таряа хуряалгын үедэ мори адуулха, бухал шэрэхэһээ эхилээд, артелиин элдэб ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг бэлэй. Урзанда жэлдэ 6-дахи класста һуража байгаад, амаралтынгаа үедэ артельдээ ажал хэжэ, гансаараа 420 гаран ажалта үдэр олоо.

Мүнөө нүхэр Ешиев «Эрдэм» колхозойнгоо 743 түлгэ хонидые бүхэли зун, намартаа оролдосотой һайнаар адуулжа, эрхим тарганаар үбэлжэлгэдэ оруулаад, шадал тамирынь табюулангүй, хүхэ ногоон дээрэ гаргахын түлөө тэмсэнэ. Хонидоо үдэрынь хоёрһоо үсөөн бэшэ уһалжа, үбһэ, һолоомо хубаариинь зэргээр эдюулжэ, сэлмэг дулаахан үдэрнүүдтэ һайн хагдатай бэлшээридэ гаргажа, оролдосотойгоор адуулна. Мүнөө отарын хонид яһала тобир тарганууд ондо орожо байна.

Комсомол, залуу хүбүүн Мунхэжаб Ешиев өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые улам саашадань арьбадхан, колхозойнгоо библиотекэһээ уран һайханай, хүдөө ажахын болон бусад асуудалнуудаар һонин һонин ном ходо абажа уншадаг, мүн шэнэ газетэ, журналнуудые уншаад, тэрэнээ хонишод, малшадай дунда ойлгуулжа, үгэдэг байха юм.

Д. Цыремпилов.

Зэдын аймаг.

ҺААЛИШАДАЙ ШУДАРГЫ АЖАЛ

...Январь һарын нэгэ үдэр ... Үдэшын жабар шангада..., Зэдэ голые уруудан шэ...рүүн хүйтөөр үлеэнэ. Тоо...ржо байһан Сагаан Арал ...эрэ хирмаг саһан шэрбэжэ, ...эй нюур хүйтөөр хайрана. ...ын хойно оройшог уһалал..., бэлшээридэ ойр зуура ...ргагдаһан таглагар эрсэн ...ээд энэ үедэ һөөргөө бусажа ...эд фермынгээ газаагуур ...олонхой. Шорбогор нарии...а эбэртэй, һаглагар ута ...итэй, балбагар ехэ дэлэн... ... үнеэд хүйтэншье гэнгүй ...бидэһээ хибэнэ.

...Оршон тойронние уданшье... ...й боро хараанай нэгэ жэгдэ...ээр хушахада, «Заветы ...льича» колхозой Сагаан ...алай фермын һаалишад ма...йнгаа байрыень сэбэрлэнэ. ...раа хүйтэн һалхинай үлеэн ...йбашье, шэнээр заһагда... ... түхеэрэгдэһэн типовой ...йра соо нам дулаа..., сэбэр һаруул. Ханын ха...уугаар ами амяараа байһан ...рюшканууд сооһоо һаяхан ...тэһэн шэмэтэ тэжээлэй ...эр хамар сорьёторр анхилна.

– Сагнай ойртоо, түргэлэг... —гээд һаалишадай хэншич...ыеб даа холоһоо хашхарна.— ...тэлөө, дүтэлөө—гэһэн ха...ургай үгэнүүд эндэ тэндэһээ ...удаба.

...Тиин хэдэхэн сагай үнгэрөөд ...йхада, хүбэн сагаан халаа...ые үмдэһэн һаалишад ...эдэйнгээ дэлэн аршана, ...ээрнэ. Тиинһээр үнеэдээ һаажа эхилбэ. Шанга шүрбэһэтэй залуу басагадай, мүн наһатайшье болоһон һаалишадай шууяса һү шобторхонь холуур соностоно.

— Эбтэй эетэй малшад эндэ ажалладаг,—гээд мантай сугтаа ябаһан аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Александр Алексеевич Бамбаров хөөрөөгөө захална. Хэдэхэн жэлэй саада тээ энэ колхоздо, мүн аймагай бусадшье колхозуудта нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ һү ехээр һаагдахагүй гэжэ тоолодог байһан юм. Тэрээнһээ боложо нютагайнгаа үүлтэрэй үнеэдтэ хайша хэрэгээр хандадаг, муугаар эдеэлүүлдэг, харууһалдаг байгаа. Теэд мүнөө тад ондоо болоо,—гээд түрүүлэгшэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Зарим түрүү һаалишад оролдосотой ажалайнгаа ашаар тэдэ үнеэдһээ һү ехээр һаадаг болоо. Энэ талаар эндэхи фермынхид ахалагша һаалишан Лукерья Кузьминична Мендиковагай хүтэлбэри доро шалгаржа ябана.

Нээрээшье тус фермын һаалишад нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө һү ехээр һаахын тула нилээд амжалтануудые туйлаһан байна. Тиихэтээ хамта абаһан түлнүүдээ гарза хоролтогүйгөөр тэнжээжэ, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалжа байна.

—Ходо нэгэ сагта үнеэдээ һааха, һаахынгаа урда тээ бүлеэн уһаар дэлэнгыень угааха, нидхэрхэ, мүн һаажашье байхадаа нидхэрхэ гээшэ ехэ удхашанартай,—гэжэ Лукерья Кузьминична хөөрэнэ.— Энээние манай һаалишад хүсэд ойлгожо абаа. Теэд, гансаханшье энээгээр юун холо ошохомнайб. Гол түлэб эдеэлүүлгэ, харууһалгада ехэ анхарал хандуулнабди. Тиигээгүйдэ аргагүй ха юм. Гэбэшье фермымнай бүхы хүдэлмэри үшөөл һайнаар эмхидхэгдэнэгүй гээшэ. Заримамнай ажалдаа хожомдожо гарадаг. Мүн һаалишад һэлгэгдэнэ. Үдэрэй гуримые иигэжэ эбдэхэдэ үнеэд һүеэ татадаг байна...

Эдэ дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхахын тула Лукерья Кузьминична ехэ үүсхэл гаргана. 16 жэлэй туршада һаалишанаар ажаллажа олоһон баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэхын түлөө саг үргэлжэ оролдодог.

Тиимэл хадаа ахалагша һаалишан нүхэр Мендикова, зон нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоо. Залуу басагад—һаалишад Татьяна Хороших, Серафима Колодина, Варвара Елисеева, Мария Татарникова болон бусад ажал хүдэлмэридөө баһал һайн үрэ дүн туйлана. Ажалдаа дуратай, эбтэй эетэй эдэ һаалишад саашадаа һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхын, үбэлжэлгэеэ амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө урматай зоригтойгоор ажаллажа байнхай.

И. Очорон.

Ториин аймаг.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Арадай искусствода алба хэнэ

Владимир Константинович Халматовые таниха, мэдэхэгүй хүн манай республика соо хомор байха. Тэрэншье гайхалтай бэшэ. Маяг түхэлөөрөө национальна, удхаараа социалистическэ искусствода 25 жэл алба хэжэ, арад зоноо һонирхуулжа, зоригжуулсажа ябадаг хүнэй мэдээжэ болоһониинь ёһо уруугаа.

...Владимир Константинович Халматов 1912 ондо Эрхүүгэй областиин Алайрай аймагай, Мардай нютагта, ангуушан айлай бүлэ соо түрэһэн юм. Бага балшар наһанһаа нютагай баяшуулай боголоо болоҗо, нюрга, нугарһанайнгаа хүндүүлхэй болотор хүдэлһэншье байха. Тиимэ тэсэшэгүй байдалда үе наһаяа үнгэргэхэ замай эрмэг гэшхээд байтарнь, агуу ехэ ород арадай үүсхэһэн революционно хүдэлөөн бурят арадые, тэрэ тоодо багахан наһатай Владимир Халматовые зол жаргалай замда оруулаа һэн.

...Хүн түрэлтэнэй жаргалта хабар ерэжэ, эгээлэй ажалша хүнүүд социализм байгуулхын түлөө асари ехэ тэмсэлдэ жагсаа бэлэй. Тиихэдэ залуухан Владимир ажаллаха, амарха, һураха эрхэеэ арадтаяа адли эдлэжэ эхилээ һэн. Владимир Халматов 1930 ондо, 18 наһатай боломсоороо, Хабаровск хото ошожо, ангай ажахын институтда һурахаяа мордоһон байгаа. Зуураа Улан-Удэ ерэжэ, үетэн нүхэдөөрөө уулзахадаа, искусствын техникумдэ орохые идхаһан, дурадхаһан байгаа гэхэ.

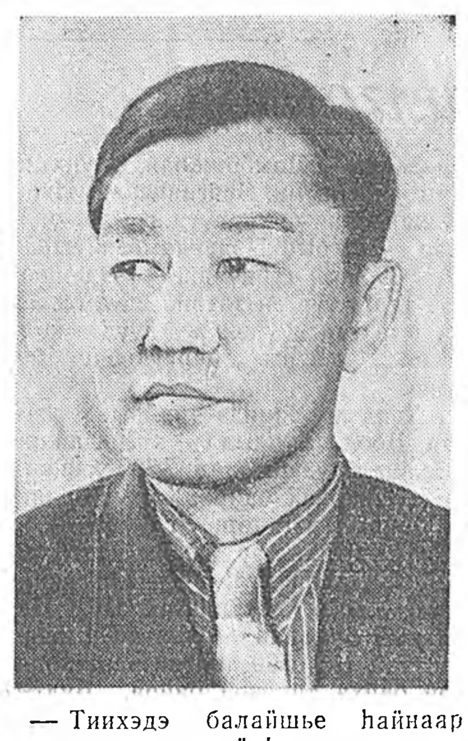
— Залуудаа агнаха, аяншалха дуратай һэм. Элдэб эрдэмтэдэй аяншалһан тухай бэшэһэн томо томо номуудые уншагша һэм. Теэд артистшье болоходоо баһал иишэ тиишээ аян замда ябана бэшэ аалби? —гэжэ хэлэһэнэй удаа, Владимир Константинович бага зэргэ миһэрэн, магнайгаа эльбээдхинэ.

Артистын ажал-ябуулга тухай тобшохоноор хөөрэхэ зуураа, бурядай театральна искусствын анхан бии болоһон, саашадаа хүгжэһэн тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, Владимир Константинович бурят театрын үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн юм шуу.

Үндэһэн түхэл маягтай, социалистическэ удхатай искусствые һалбаруулан мандуулха гэһэн Ленин багшын заабарие манай орон дотор хаа хаанагүй бэелүүлжэ эхилхэ үедэ, искусствын техникум дүүргэһэн хэдэн хүбүүд, басагад түрүүшын бурят театр тогтоогоо бэлэй. Тус театр саашадаа марксизм-ленинизмын үзэл сурталые ажалшадай дунда дэлгэрүүлхэ трибуна болоод, хуушан сагай үлэгдэлнүүдые хобхо сохихо, социализм байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр тэмсэхэ нангин уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлдэг болоо һэн.

Искусствын техникум дүүргэһэн залуушуул бурят театрын үндэһэ һуури табяа гэнэбди. Тэдэнэрнай хэд бэ гэбэл: РСФСР-эй арадай артист Ч. Генинов, РСФСР-эй арадай артистка Н. Гендунова, СССР-эй арадай артист Г. Цыдынжапов, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша Н. Балдано, режиссер М. Шамбуева, РСФСР-эй габьяата артист В. Халматов болон бусад хэдэн нүхэд юм.

...Уран зохёолшод А. Шадаев, А. Миронский гэгшэдэй «Шэнэ зам» гэжэ пьесые үндэһэ болгон табигдаһан зүжэгтэ Дымбээгэй рольдо Владимир Халматов наадажа, анха түрүүшынхеэ сцена дээрэ гараа һэн гэхэ.

— Тиихэдэ балайшье һайнаар наадажа шадаагүй һэм, зүгөөр тэрэ рольни намдаа ехэ һургуули, «искусствын агтада мордохо дүрөө» боложо үгэһэн юм,—гэжэ Владимир Константинович мүнөөшье хөөрэдэг.

— 1934 ондо «Бурхан Буддын табиһан зонхилогшо» («Наместник Будды») гэһэн кинофильмын буулгагдахада, бурядай залуу артистнарые Москвада уряжа абаашаа һэн. Хоёр һара тэндэ хүдэлхэ зуураа, ородой театрын искусствын гол ёһонуудтай, мүн залуу совет театрын амжалтануудтай танилсажа, мэдээжэ режиссернууд, артистнарһаа заабари абажа, искусство гээшэдэ үнэн зүрхэнһөө дурлаа һэм,—гэжэ Владимир Константинович баһал хөөрэдэг.

Москваһаа бусаһанай удаа Мольерын «Тартюфай» зүжэглэгдэн табигдахада, гол ролие наадажа, эгээл түрүүшынхеэ баруун оронуудай классикатай ушарһан, анха түрүүшынхеэ рольдоо оронхойгоор наадажа эхилһэн байгаа.

Владимир Константинович намтараа хөөрэжэ байхадаа, Н. Балданогой «Олоной нэгэн» гэжэ пьесэдэ Совет засагай түлөө тэмсэһэн Дугарцырен Бимбаевай образ гаргаха гэжэ оролдоһоноо зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэдэг. Тиихэдэ «артист рольдоо орохо, роль артистдаа орохо» гэһэн искусствын мэдээжэ заршамые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, һанаһандаа хүрэһэн, һарбайһанаа бариһан байгаа ха.

Москвада болоһон бурят искусствын түрүүшын декадын үедэ «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драмын гол ролие, «Эржэн» гэжэ зүжэг соохи Андрейн ролие Владимир Константинович наадажа, тон тодо, үнэншэмэ образуудые гаргаһан байха.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ Владимир Константиновичын ажал-ябуулгада эрид хубилалтанууд болоо. «Егор Булычев», «Дайсад» гэдэг А. М. Горькиин пьесэнүүдтэ мүн лэ гол рольнуудые наадажа, авторай һанал бодолые гүйсэд гаргаһан, зохёолнуудайнь удхые оложо наадаһан байха юм.

Бурят искусствын, уран зохёолой хоёрдохи декадада Бурят драмын театр А. Грибоедовэй «Ухаанһаа болоһон уйдхар» гэжэ пьесые найруулан табихань. Энэ зүжэгэй хэр зэргэ бэлэн болоһые тодорхойлхын тула январиин 15-да олониитын харалга, зүбшэн хэлсэлгэ харуулаа. Гол ролие (Чацкий) Владимир Халматов наадажа, искусствын мэргэжэлтэдэй сэгнэһэнэй ёһоор, ородой классическа зохёолой мүхэшэгүй образые тон һайнаар харуулаа.

В. Халматовта ямаршье роль аймшагтай бэшэ. Бэе бэеһээ тад ондоо Фердинанд—Забелин, Чацкий—Ёлбой ноён гэхэ мэтэ образуудые алишье талаһаань харуулха бэлиг шадабаряар, онол мэргэжэлээр ядалдадаггүй. Али нэгэн образой газаахи түхэл маягые ураар зураглан харуулхын хажуугаар, доторхи һанал бодол, абари зан, аяг аашыень элдэб хубилалта соогуур холболдуулан гаргадаг, герой бүхэнэйнгөө үгэ хүүрые «мүльһэн шанги болотор мүлидэг», наадаха ролиингоо хэһэг бүхэнэй гол зүйлые оножо олодог мэргэжэлтэй.

Владимир Константинович бэлигтэй артист байхаһаа гадна, мүн баһа шадамар режиссер юм. Тэрэнэй найруулан табиһан «Тайшаагай ташуур», «Жаргалай түлхюур» гэжэ зүжэгүүдые һанана ёһотойт.

Искусствода үнэн зүрхэнһөө дурладаг, өөрыгөө шүүмжэлэн хүдэлдэг, һанаһандаа хүрэхын хойноһоо һүниин зүүдэн, үдэрэй һанаан болодог тулада Владимир Константинович ёһотойл арадай искусствын габьяата ажал-ябуулагша болоторoo болбосорон хүмүүжэжэ шадаа гэжэ тэмдэглэе. Бидэнэр—залуу артистнар Владимир Константиновичта дуратайбди: бидэндээ ходо туһалдаг, али нэгэн образ гаргахаяа хүдэлжэ байхадамнай, оншотой, онолтой дурадхалнуудые хэлэжэ үгэдэг юм.

Бурядай АССР-эй арадай артист, РСФСР-эй габьяата артист Владимир Константинович Халматов бурят искусствын декадада бэлэдхэхэдээ, эсэшэ сусашагүй ажал оролдолгын ульгэр жэшээ харуулна, коммунизм байгуулжа эхилһэн Совет оронойнгоо хэтын жаргалай түлөө тэмсэхые габшагай ажалаараа, бодото хэрэгээрээ бидэниие уряална.

Д. Жалсараев, артист.

Кино һайнаар харуулха

Гурбан жэлэй соёлой добтолгын эхилһэнһээ хойшо хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар горьтой ажал хэгдэжэ байнхай. Энээнтэй хамта колхознигуудай культурна эрилтэнь улам ургажа байна. Харин ажалшадай культурна эрилтые хангаха уялгатай эмхи зургаануудай зарим хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулнагүй.

Жэшээлхэдэ, киномеханик И. Калмынин, мотористка Е. Жамбалова гэгшэд Ториин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдтэ кино харуулха уялгатай юм. Тэдэнэр энэ уялгаяа һайнаар дүүргэнэ гэхын аргагүй. «Кино харуулга үдэшэ бүри ехэл эмхигүйгөөр үнгэрэгшэ даа» гэжэ эндэхи хүнүүд хэлсэдэг болонхой.

Энээние гэршэлэн, нэгэ иимэ баримта харуулая. Һаяхан эндэ үдэшын долоон сагта үхибүүдтэ кино харуулагдаха байба. Билет ехэ эмхигүйгөөр худалдагдаа. Үхибүүдэй абаха нэгэ түхэригэй биледэй үгы дээрэһээ хоёр түхэригэй билет 4 һурагшадта үгтэжэ, заримдаа 2—3 үхибүүдһээ мүнгыень абаад, билет үгэнгүй залда оруулха баатай бологдобо. Ехэшүүлһээ гадна, шал һогтуу хүнүүд үхибүүдтэй сугтаа кинодо оруулагдаһан байгаа. Тэдэниие гаража ошохыень дурадхахаһаа байха, харин киномеханик өөрөө билет абыт гэжэ хандаһан юм. Һүүлээрнь 9 сагта «Запорожец за Дунаем» гэжэ кинофильмын харуулагдаха тухай соносхогдоо һэн. Харин энэ картина хожомдожо, үдэшын 10-да эхилбэ.

Гадна кинобудка соонь эмхи гуримгүй. Һүүлэй үедэ кинобудкань харалгын зал болгогдонхой. Тэрэнэй сонхын ехэ дээрэһээ тэндэнь хэдэн хүн (киномеханик мотористка хоёрой дүтын нүхэд) биледгүйгөөр кино харадаг заншалтай болошоо.

Мүн эндэ галай аюулые сараха хэрэгсэлнүүд дутуу юм. Энээнэй түлөө яла тохогдоһон байбашье, мүнөө хүрэтэр уһатай бак, огнетушитель, элһэн гэхэ мэтэ үгы байһаар.

Тус колхозой 3-дахи комплексно бригадада кино огто харуулагданагүй гэхэдэ болохо. 30 гаран үрхэтэ айлтай, эхин һургуулитай, мал ажалай 5—6 отара, гүүртэнүүдтэй энэ бригадынхид үнинэй мартагданхай.

Кино харуулгын иимэ хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэн байһанда гансашье киномеханик И. Калмынин, мотористка Е. Жамбалова зэмэтэй бэшэ, мүн аймгүйсэдкомой таһагые даагша Г. И. Довгань зэмэтэй гээшэ. Нүхэр Довгань, мүн тус таһагай бусад хүдэлмэрилэгшэд дүй дүршэл багатай, мэргэжэлгүй хүнүүдые кино харуулхын тула колхозуудта эльгээжэрхёод, тэдэнэй ажал хэрэгээр һонирхонгүй һанаа амар һуудаг.

Д. Дугаров,
И. Чердонов.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Шухала хүдэлмэреэ анхарнагүй"

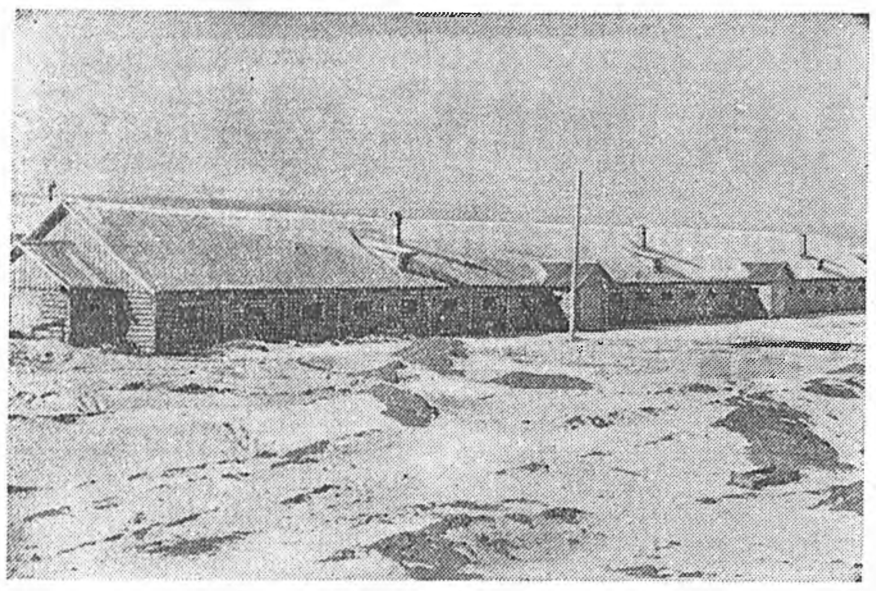
Түнхэнэй аймагай «Победа», «Путь Ленина» колхозуудай партийна эхин организацинууд ажалшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ, агитаторнууд малай фермэнүүдтэ ошодоггүй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаггүй гэжэ иимэ гаршагтайгаар манай газетэдэ толилогдоһон бэшэг соо хэлэгдэһэн байна.

—Статья соо дурсагдаһан баримтанууд шалгалтаар тодороо,—гэжэ КПСС-эй Түнхэнэй айкомой секретарь нүхэр Иванов редакцида мэдээсэбэ. Тус статья партбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, зохихо хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаба.

„Шажанда эсэргүү пропаганда хүсэд тоогдоногүй"

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы статья манай газетын февралиин 13-най номерто толилогдоһон юм. Хориин аймаг дотор научна атеизмын, шажанда эсэргүү ойлгууламжын хүдэлмэриин муугаар ябуулагдажа байһан тухай тэрэ статья соо тэмдэглэгдэһэн байгаа.

КПСС-эй Хориин айкомой секретарь нүхэр Цыжиповой мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Энэ асуудал партиин айкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, зохихо хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой центртэ баригдаһан 120-ёод үнеэнэй байха шэнэ байра. Д. Чимитовэй фото.

Шэнэ барилганууд

Яруунын аймагай Үльдэргын сомоной «Коммунизм» колхозой центртэ дүтэлхэдэ, шэнэ шэнэ барилганууд холоһоо жэрылдэжэ харагдана. Конторододоь ороходомнай, хурсахан хара нюдэтэй, табяад наһанай хүн угтаба. Энэмнай колхозой бухгалтер Радна Сангитович Бадариев байгаа.

— Зай, Радна Сангитович, һүүлэй табан жэл соо танай колхоздо хэр ехэ барилга хэгдээ гээшэб? — гэжэ һонирхон асуухада, нүхэр Бадариевнай шоотоо баришаба. Иигээ хадаа олохон лэ барилга бүтээгдээ юм байна гэжэ ойлгобобди. Радна Сангитович нэгэ бага бодолгото болон татаад, нюдэнэйнгөө шэлэй дээгүүр бидэн тээшэ нэгэ харaһан бэеэрээ: «Центрһээ эхилээбди. Харгааста горхонһоо баруун ураг шаа харагдажа байгша барилганууд булта даа шахуу һүүлэй 4—5 жэл соо шэнээр баригдаа юм» гээд, шоотоо татажа оробо.

«...Дүрбэн зуугаад хүнэй багтаха ехэ клуб, һургуулиин байшан, хоёр магазин, почто, больницын квартал (амбулатори, 2 квартиратай гэр, хубсаһа угаадаг газар, эмнэлгын байшан)... Зуугаад үнеэдэй байха дал, тэжээл буйлуулдаг кухни, силосэй траншей, шулуугаар бариһан гахайн байра, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй байха 2 квартиратай гэр, эмнэлгын байшан, тоһоной завод, пекарни, гостиница, автогараж, тээрмэ...» — гээд шоотын яһануудай тас-няс гэхэнь дуулдана. «Нэгэниинь 105 киловатт, нүгөөдэнь 57 киловатт хүсэнэй — иимэ хоёр мотортой электростанци, ехэ вольтын 4 лини, бага вольтын 3 лини... Мүн баһа таряанай 2 тоог, заһабарилгын мастерской, токарна цех, хүүзэнсэ, пилорама мэтэмнай зайн галай хүсөөр хүдэлхэ. Зай, байрын гэрнүүдые абаад үзээбди. Энэ хажууһаань— Ломбожабай, Мүнхын, Дамбии Нямын, Звягинцевай, Иван Михайловичын гэрнүүд... Энэ үйлсөөр —Дагбын Цэдэндамбын, Дамбын Сэбэгэй гэрнүүд... — гээд шоотоо түргэ түргэн татана. Хамта 78 байрын гэр һүүлэй жэлнүүдтэ колхозой центртэ баригдаһан болоно.

...Хүндын Эхиндэ—байрын нэгэ гэр; Доодо Хүндыдэ — хоёр айлай байха гэр, үхэрэй дал, 500 хониной байха типовой байра; Хажуу Булагта байрын нэгэ гэр; Углууда—хоёр айлай байха гэр, бани, тугалай байра, үхэрэй дал; Зүүн Харгааһатада — хоёр квартиратай гэр, Дабаатын Буланда — баһа хоёр квартиратай гэр, 700 толгой эрье хониной байха типовой байра... Бултыень тоолохо болоо һаа, барагдахаар бэшэ.

Саашадаашье эндэ ехэхэн барилга эрхилэгдэхээр хараалагдана. Мүнөө жэлдэ багшанарай байха 4—5 гэр шэнээр бариха, Зүүн Үльдэргын һургуулиие иишэнь зөөлгэжэ асарха, дархашуулай шэнэ мастерской нээхэ, гүүртэ, отаранuудта малшадай байха табан гэр, центртэ колхознигуудай байха 20-ёод гэр бариха, 2 зерносклад, МТМ бариха, тугалай 3 байра, хониной 2 байра, үхэрэй 1 дал табиһа гэхэ мэтын хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

«Коммунизм» колхозойхидой байра байдалай жэлһээ жэлдэ улам һайжаржа байһые эдэ баримтанууд гэршэлнэ. Энэ олон гэр байра бариха хэрэгтэ артелиин түрүүлэгшэ Жамбал Доржиевич Сампилоной үүргэ ехэ.

Колхоздонь 25 хүнтэй барилгын бригада (бригадирынь М. Г. Михалев) хүдэлнэ. Дамба Цыренжапов, Галан Будацыренов, Павел Васильевич Филиппов болон бусад эрхим барилгашадай тоодо оролсоно.

Ц. Будаев.

Гэрэй эзэн эхэнэртэ зүбшэл

Һү хөөрүүлхынгээ урда тээ нэгэ бага сахар хэгты (литр һүн соо столовын халбагын хахадые). Һүеэ хөөрүүлжэ абаад, амһартыень хабхаглангүй хүргэхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ хөөрүүлһэн һүн ээдэн гашалангүй удаан байдаг гээшэ.

***

Колбаса гү, али сонгоогдоһон гахайн мяха үрөөһэн тээһээнь отолоод, үлээшыень хадагалхадаа отологдоһон газарынь үндэгэнэй сагаанаар жэлэжэрхёо һаатнай, хадагалһан мяхан оройдоо гэмтэхэгүй.

***

Хэрбээ уршыжа нарадаһан яблока хуушан түхэлдэнь оруулха гээ һаа, хүйтэн уһан соо нэгэ хэды час хээд байлгагты. (Календарьһаа).

Журналистнуудай суглаан болобо

Бурядай АССР-эй журналистнуудай түрүүшын эмхидхэлэй суглаан Улан-Удэдэ һаяхан болоо. Энэ суглаанда республиканска, аймагай газетэнүүдэй редакцинуудай, номой хэблэлэй, радиогой хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэн болон хүдөөгэй бэшэгшэд олоороо хабаадалсаһан байна.

Суглаан дээрэ СССР-эй журналистнуудай Союзай Бурядай отделениин оргбюрогой түрүүлэгшэ И. М. Стегачев «КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүд, журналистнуудай организациин зорилгонууд» гэһэн асуудалаар элидхэл хэһэн байна.

Суглаан дээрэ хамта арба гаран хүн үгэ хэлэжэ, республиканска, аймагуудай газетын хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые элирүүлэн, партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хайшан гэжэ харуулха талаар һанамжа, дурадхалнуудаа хэлэбэ. Тэрэшэлэн журналистнуудай шадабари мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал хандуулха байһан тушаа хэлэгдээ.

Хэлсэгдэһэн асуудалаар тусхай тогтоолой баталан абтаһанай һүүлээр һунгалта болоо. Бурядай АССР-эй журналистнуудай союзай правлени 9 хүнһөө, шалгалтын комисси 3 хүнһөө һунгагдаа. Һүүлээрнь СССР-эй журналистнуудай нэгэдэхи съездэ делегадуудаар нүхэд Стегачев, Бимбаев, Перелыгин, Бадмаев, Сабжаев гэгшэд һунгагдаһан байна.

Облпрофсоведэй кубок абахын түлөө

Облпрофсоведэй кубок абахын түлөө тэмсэлдэ юһэн команда хабаадалсаа. Тэрээндэ хабаадалсаһан хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, мүн багшанарай союзай обкомууд зооветеринарна болон багшанарай институдуудай студентнэрһээ гол түлэб бүридэһэн хоёр хоёр команда энэ мүрысөөндэ табиһан байна. Команда бүхэндэнь найман эрэшүүл, хоёр эхэнэр оролсоһон байгаа.

Түрүүшын турһаа эхилэн зооветинститудай нэгэдэхи команда түрүү һуури эзэлжэ ябаһан байна. Удаан саг соо, эрид шанга тэмсэл хэжэ наадаһанай һүүлээр хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой нэгэдэхи команда абажа болохо 80 очкоһоо 58,5 очко абажа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Тиигэжэ облпрофсоведэй кубок хоёрдохи жэлээ бариба. 52,5 очкотой болоһон «Рассвет» клубай команда хоёрдохи һууридa, 51 очкотой болоһон багшанарай союзай обкомой команда гурбадахи һууридa гараа.

Облпрофсовет мүрысөөндэ илаһан командада нэгэдэхи шатын диплом, командын бүхы гэшүүдтэнь грамота болон значок барюулаа. Хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлһэн команданууд 2-дохи, 3-дахи шатын дипломоор, тиихэдэ хабаадагшадынь значогоор шагнагдаба.

В. Мамилов.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

Газараа зүбөөр ашагладаг болое

Шэнэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлээд байбал оронойм най хүдөө ажахыһаа абтадаг продукци 1958 онойхидо орходоо бүхы дээрээ 1,7 дахин дээшэлүүлэгдэхэ байна. Оронойнгоо хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэришэдтэй хамта Сэлэнгын аймагай колхознигууд болон совхозойхид энэ түсэб бэелүүлэлсэхын тула ехэхэн зорилгонуудые урдаа табяа.

1959—1965 онуудай турша соо нютагайнгаа эрхэ байдалда тааруу газарые бүри ехээр элдүүрилдэг болохо гээшэ сэлэнгынхидэй эгээл шухала зорилгонь болоно. Энээниие бэелүүлхын тула эндэхид нилээд ехэ юумэ хэхэ ёһотой.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ аймагаймнай зургаан колхоз газарай эдлэлгые гуримшуулха хэмжээ-ябуулгануудые абаһан байна. Теэд шиигнойто элбэгтэй нютагуудта хэрэглэгдэдэг севооборотые жэлһээ жэлдэ гандашадаг Сэлэнгын аймагта үргэнөөр хэрэглэхэдэнь ургаса хуряалга дээшэлээгүй. Дурсагдаһан дутагдалые аймагай хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һайса мэдэжэ байбашье, саг болзортонь хэмжээ абангүй, энэ шухала хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандажа байһаниинь гэмшэлтэй. Иимэ севооборот эрхилдэг колхозууд урда жэлнүүдэйнгээ дутагдалнуудые дары усадхажа, саашадаа нютагайнгаа эрхэ байдалда тааруулагдаһан зүб севооборот эрхилдэг болохо ёһотой. Тиихэдэ Энгельсын, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта, мүн совхоздо ойрын хоёр жэл соо колхозой газар эсхэмжэлгые саашанхи хараа бодолтойгоор гүйсэд дүүргэхэ хэрэгтэй. Колхозуудай эдлэдэг газарые мүнөөнэй эрилтын ёһоор шэнжэлхэ тушаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй заадаг һургаалые тон нарийнаар дүүргэхэ хэрэгтэй. Агроажахын шэнжэлэлгын тон зүбөөр хэгдэһэн газарта нэгэ гү, али хоёр, гурбан жэл соо шэниисэ таряад, дахин ямар нэгэн ондоо ургамал тарихада тон таарамжатай байдаг. Тиимэһээ агроажахын шэнжэлэлгые зүбөөр хэхэ гээшэ саашадаа газар эдлэлгын гуримые һайжаруулгада тон ехэ удхашанартай.

Шииг нойто багатай Сэлэнгын аймагай газар хуурай һалхи, шуурганда үлеэгдэжэ, муудадаг гээшэ. Тиихэлээрээ үрэжэл шэмээ гээдэг, шэнжэ түхэлөө хубилгадаг гээшэ. Мүнөө тус аймагта һалхи, шуурганда дайрагдажа, муудаһан 6460 гектар хахалагдадаг газар, 4077 гектар залууг, 9159 гектар бэлшээриин газар бии. Гадна урдань тарилга, бэлшээридэ хэрэглэгдэжэ байһан хэдэн мянган гектар газар мүнөө хэндэшье хэрэггүй болошоод хэбтэдэг.

Теэд энэ газараа саашадаа хэрэглэдэг болохын тула һалхи, шуургые халхалан модо тариха хэрэгтэй.

Муудаһан газарые намартаа хахалжа гү, али хоёр дахин парлажа огто болохогүй. Илангаяа муу хүрьһэтэй газарые жэл бүри элдүүрилһэнэй хэрэггүй.

Юуб гэхэдэ, муудаһан, нимгэн хүрьһэтэй газарые жэл бүри хахалаад, парлажа, борнойлжо байбалнай, тэрэмнай уданшьегүй элһэлиг гү, али сула хайр болошохо бшуу. Энэ ушар зарим колхозуудта үзэгдэһэншье байна.

Тэрэшэлэн бэлшээриин газарые тон зүбөөр хубаарилан хэрэглэхэ түсэб бүхы колхоз, совхозуудта һаяар табигдаха зэргэтэй. Хэрбээ ногоо муутай бэлшээридэ адуу малаа үдэр бүри бэлшээжэ байбалнай, тэрэмнай хэдэн жэлһээ баһал элһэн губи болошохо байна.

Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэггүй 44050 гектар газар аймагтамнай бии юм. Хэрбээ энэ газарта модо тарья һаа, ехэ таарамжатай байха һэн. Энэ хүдэлмэриие хэхэдээ модо тарилгаар дүй дуршэлтэй болоһон Украинын ССР-һээ жэшээ абаха зэргэтэйбди.

Дээрэ хэлэгдэһэн дурадхалнуудые ойрын сагта бэелүүлбэл, Сэлэнгын аймаг саашадаа хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ, мал ажалаа хүгжөөхэ ехэхэн арга боломжотой болохо бшуу. Тиимэһээ энэ хүдэлмэриие шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэлнүүдтэ хэжэ дүүргэхэ, мүн саашадань үргэлжэлүүлхэ гээшэ сэлэнгынхидэй гол зорилгонь болоно.

И. Игумнов, Сэлэнгын аймагай хүдөө ажахын инспекциин газар эсхэмжэлэгшэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

КПСС-эй делегаци Варшавада ерэбэ

ВАРШАВА, мартын 9. (ТАСС). Польшын хүдэлмэришэнэй Нэгэдэмэл партиин III съездэ хабаадахын тулада Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин делегаци мүнөөдэр Варшавада ерээ. КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, секретарь нүхэр Н. Г. Игнатов (делегациин хүтэлбэрилэгшэ), КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Грузиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр В. П. Мжаванадзе, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Украинын КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн, КПСС-эй Рязанска обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Н. Ларионов, Белоруссиин КП-гэй Витебскэ обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Е. Юлобанок гэгшэдһээ делегаци бүридэнэ.

СССР-һээ Польшын Арадай Республикада байдаг элшэн сайд П. А. Абрасимов польско-советскэ хилэ дээрэһээ делегациие үдэшөө.

ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд А. Завадский, И. Лога-Совиньский, Э. Охаб, ПОРП-гэй ЦК-гэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, дипломатическэ корпусой гэшүүд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин делегациие түбэй вокзал дээрэ угтаһан байна.

Советскэ правительственна делегациин Индидэ ошоод байһан тухай

КОЧИН. (ТАСС). Индидэ ошоод айлшалжа байһан Советскэ Союзай правительственна делегаци Керала штадай шухала порт бологшо Кочинда мартын 7-ной үдэшэ ерээ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн А. А. Андреев түрүүтэй советскэ делегацитай хамта Керала штадай главна министр Е. М. Ш. Намбудирипад, тэрэшэлэн СССР-һээ Индидэ байдаг элшэн сайд П. К. Пономаренко, Индиһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд К. П. Ш. Менон ябалсаа.

Перияр нуурһаа Кочин порт хүрэтэрхи бүхы замдань советскэ делегациин гэшүүдые Керала штадай городууд болон тосхонуудай хүн зон халуунаар амаршалдаг байгаа.

Кочин город орожо ябахадаа советскэ правительственна делегаци Алваи городто тогтоо. Тэндэнь ехэ митинг болоһон байна. Алваи городой, тэрэшэлэн Керала штадай дүтэ шадарай городууд болон тосхонуудай хэдэ мянган хүн зон энэ митингдэ ерэһэн байна. Делегациин гэшүүдые амаршалха зуураа, городой муниципалитедэй түрүүлэгшэ Варки иигэжэ мэдүүлээ. Советскэ правительственна делегациин энэ айлшалалга Инди Советскэ Союз хоёрой харилсаа хүгжөөлгэдэ ехэ туһатай байна.

Индиһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд К. П. Ш. Менон советскэ делегациин гэшүүдые митингдэ хабаадагшадтай танилсуулаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн А. А. Андреев митинг дээрэ ехэ үгэ хэлээ. Тиихэдээ совет арадай, Советскэ правительствын зүгһөө А. А. Андреев митингдэ хабаадагшадые халуунаар амаршалаад, һайниие хүсэһэн байна.

Керала штадай главна министр Намбудирипад мартын 7-до обед хэжэ, советскэ правительственна делегациин гэшүүдые хүндэлөө.

АУРАНГАБАД, мартын 9. (ТАСС). Советскэ Союзай правительственна делегаци Бангалорһоо Аурангабад (Бомбей штат) мүнөө үдэшэ ерэбэ.

Венгеро-советскэ хани барисаанай һара

БУДАПЕШТ, мартын 8. (ТАСС). Венгеро-советскэ хани барисаанай һарын Венгридэ боложо байһанһаа уламжалан, научна эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй конференци эндэ болоо. Советскэ хүдөө ажахын угаа ехэ амжалтанууд, советскэ дүршэл хэрэглэхэ, энэ талаар Венгри Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаа холбооe улам һайжаруулха асуудалнууд конференциин заседанинуудай нэгэн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Һарын программын ёһоор Дьертэ венгеро-советскэ хүдөө ажахын үдэр эхилээ. Советскэ Союзай хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай лекци эдэ үдэрнүүдые нээлгын баярай ёһолол дээрэ уншагдаһан байна. Хүдөө ажахын 300 шахуу мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин кооперативуудай түрүүлэгшэнэр лекциие шагнаһан байна. Венгеро-советскэ хүдөө ажахын үдэрнүүд ондоо тээгүүршье эхилэнхэй.

Советскэ киногой недели оронoй олон городуудта боложо байнхай.

Будапештдэ, Венгриин бусад городуудта советскэ артистнууд концертнүүдые амжалтатайгаар табижа байна.

Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай асуудалаар гурбан гүрэнэй Женевэдэхи зүблөөн

ЖЕНЕВА, мартын 9. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай асуудалаар зүблөөнэй ээлжээтэ заседани мүнөөдэр боложо, урда тээнь дурадхагдаһан документнүүдые саашадань хаража үзэһэн байна. Хиналтын органуудай ажал ябуулгые хирэ хирэ болоод хаража үзэдэг байха тухай договорой статьянуудай проектые США-гэй делегаци зүблөөнэй үзэмжэдэ табиһан байна.

Жэшээлхэдэ, ядерна зэбсэг туршалга болюулха болзор гэхэ мэтын гол шухала асуудалнуудаар баруун гүрэнүүдэй делегацинууд ямаршье тодорхой дурадхал оруулдаггүй, харин заримдаа договорой юрын статьянуудай проектнүүдые дурадхадаг байна гэжэ ехээр гайхажа байһанаа журналистнууд элиишэлэн мэдүүлнэ.

Эрих Кох гэгшые саазалан алаха гэһэн шиидхэбэри гаргагдаба

ВАРШАВА, мартын 9. (ТАСС). Немецкэ сэрэгэй гэмтэн Эрих Кох гэгшын сүүд Варшавада боложо дүүрэбэ.

Польшын, Белоруссиин, Украинын болон бусад арадуудай дайсан Эрих Кох гэгшын бүрин эрхэтэ захирагша байһан газар дээрэ амгалан һууһан зониие олон түмөөрнь алажа, гитлеровецүүдэй хорото муухай ябуулга хэһыень гэмнэлгын акт, олон документнүүд, гэршэнүүдэй хэлэһэн үгэнүүд эли тодоор тодоруулаа.

Эрих Кох гэгшые саазалан алаха гэһэн шиидхэбэри сүүд гаргаба.

Англиин сэрэгэй засагаархидай ракетэ табиха талмай бариха гэжэ хараалжа байһые буруушаажа, Дортмунд (Германиин Федеративна Республика) городой хүн зон февральда ехэ демонстраци болон митинг хэһэн байна. Город соогуур 10 километр утатай автомашинанууд болон мотоциклистнүүдэй колонно ябажа гараһан байна. Ракетнэ база барилгада һаад ушаруулхые уряалһан лозунгнуудые тэдэнэр барижа ябаа. Зураг дээрэ: демонстрацинуудай колонно. «Дортмундынхид атомна ракетэнүүдтэй болохые хүсэнэгүй гэжэ плакадууд дээрэнь бэшэгдэһэн байгаа. Центральбильдын фото.

Макмиллан Париж орох... мордобо

ЛОНДОН, мартын 9. (ТА... Франциин президент де Голль... Франциин правительствын гэш... тэй хэлсээ хэхын тулада Англ... премьер-министр Макмиллан, га... дын хэрэгүүдэй министр Се... Ллойдтой хамта Лондонһоо Па... орохоёо самолёдоор гараа. Ге... ниин асуудалаар Советскэ Сою... оруулһан дурадхалнууд тушаа... руун оронуудай «хамтын» полит... тодорхойлхые оролдохын ту... Макмиллан Париж ороо гэжэ... дондо мэдээсэгдэнэ. Мүн энэ зо... гоор Макмиллан ерэхэ недел... Бонн, удаань Оттава болон Ваш... тон орохо байна.

Макмиллан Ллойд хо... Парижда ерэбэ

ПАРИЖ, мартын 9. (ТА... Франциин правительствые тол... логшо Дебре, гадаадын хэрэгү... министр Кув де Мюрбиль гэгшэд... хэлсээ хэхын тулада Великобр... ниин премьер-министр Макмил... Англиин гадаадын хэрэгүүдэй... нистр Селвин Ллойд мүнөөдэр П... рижда ерээ. Тэрэшэлэн Макмил... президент де Голльтой уулзаха... ха.

Гол түлэб Берлинэй болон Гер... ниин асуудалнуудаар хэлсээн б... хо, Советскэ Союзда аяншалгы... дүнгүүд тухай Англиин министр... Франциин хүтэлбэрилэгшэдтэ... дээсэхэ гэжэ Парижай хэблэл б... нэ.

Франциин муниципальна һунгалтануудай түрүүшын тур... коммунистнууд амжалта түйл...

ПАРИЖ, мартын 9. (ТА... Франциин муниципальна һунга... нуудай түрүүшын тур үсэгэлдэр... лоо. Тэрэнэй дүнгүүд тухай даб... рэхи мэдээнһээ хаража үзэхэд... рим городуудта Франциин комму... стнууд горьтой илалта түйла... байна.

Парижай муниципальна сове... Франциин компарти 29 һуури... хы һууринуудай 30 процентые... лээ. Зонхилхы парти бологшо Ю... («Шэнэ республикые хамгаа... союз») 23 һуури, бэеэ даанхайшу... —19 һуури эзэлһэн байна. Зург... жэлэй урда тээ болоһон һүүлшын... нiципальна һунгалтануудайхида... ходоо коммунистнууд нилээд о... дуу абана гэжэ Франс Пресс аг... ство онсолон тэмдэглэнэ.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһ... Франциин коммунистическэ парти... түлөө Парижда 327.458 һунга... дуугаа үгөө. Тиихэдэ 1958 о... парламентые һунгалгын үедэ к... мунистнуудай түлөө эндэ 306... хүн дуугаа үгэһэн байгаа б... ЮНР-эй түлөө үгтэһэн дуун... мянгаһаа 235 мянга хүрэт... үсөөрһэн байна.

Франс Пресс агентство ни... тэмдэглэнэ. Франциин 12 т... городто болоһон муниципальна һ... галтын түрүүшын турай дүнгү... шэнжэлжэ үзэхэдэ, мүн лэ иимэ... дүн харагдана. 131 һуури эзэл... бүхы үгтэһэн дуунуудай 25 про... тыень абаһан Франциин комму... стическэ парти эдэ 12 городто т... һуури эзэлжэ ябана. ЮНР па... 118, бэеэ даанхайшуул—56, со... листнууд—77 һуури эзэлһэн ба... юм.

Страсбург городто компарти... дын муниципальна һунгалтын... орходоо нэгэ һуури олоор ээл... 1958 оной ноябрьда болоһон пар... ментын һунгалтынхида орходоо... мянган дуу олоор абаа. Тии... ЮНР парти 20 мянга гаран... үсөөнөөр абаһан байна.

Ирагай правительство... эсэргүү үгэсэлгэ элирүүлэ...

БАГДАД, мартын 9. (ТА... Ирагай правительствода эсэ... шэнэ үгэсэлгэ элирүүлэгдэбэ. 5... хи бригадын (Мосула районд... даг)[2] командир, полковник Аб... Вахаб-Шавваф гэгшые туш... һаань гаргаха, тэрэнэй орондо... Мухаммед Тахер гэгшые томи... тухай правительствын декрет... тэнүүдтэ толилогдоо. «Харин... нойхидтой хамжан, ороной... аюулгүй байдалда эсэргүү үгэ... хээ»гэжэ полковник Шавваф... нэгдэһэн байна.

Шавваф тэрьелжэ үрдэ... мэдэгдээ. Тэрэниие бариһан... дэ 10 мянган динар шагнал... тэхэ байна.

Правительствода эсэргүү... үгэсэлгын элирүүлэгдэһэнһээ у... жалан, премьер-министр Ка... дэмжэһэн ехэ демонстраци му... дэр Багдадта боложо байна.

Редакторай орло... С. Б. БАЛЬЖИНИМ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов партийной жизни — 24-05, экономики — 47-59, пропаганды и местной информации — 35-14, культуры и быта — 24-74, писем и рабселькоров 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н00983. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4...